

บทที่ 3

การประกวดนางสาวไทย (พ.ศ. 2477 – 2550)

การประกวดนางสาวไทย ถือเป็น การประกวดความงามของสตรีอย่างเป็นทางการที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานที่สุดในประเทศไทย การก่อกำเนิดการประกวดนางสาวไทยนี้เกิดขึ้นมาช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 วัตถุประสงค์การจัดประกวดเพื่อประชาสัมพันธ์งานฉลองรัฐธรรมนูญเป็นหลัก หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วัตถุประสงค์แรกของการจัดการประกวดนางสาวไทยเพื่อรับใช้แนวทางการเมือง เมื่อเวลาผ่านไประบบเศรษฐกิจระบบทุนนิยมได้ก่อตัวอย่างเข้มแข็งและเข้มข้นมากขึ้น การประกวดนางสาวไทยจึงมีการเปลี่ยนแปลงไป วัตถุประสงค์การจัดประกวดนางสาวไทยในปัจจุบันก็แตกต่างไปจากเดิม วัตถุประสงค์แท้จริงของการจัดการประกวดนางสาวไทยก็เพื่อแสวงหาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จ้างต่อตนเองและหมู่คณะ เมื่อวัตถุประสงค์การจัดการประกวดนางสาวไทยแปรเปลี่ยน ย่อมทำให้รูปแบบแนวทางการนำเสนอการประกวดนางสาวไทยจากเดิมคงรักษาเอกลักษณ์และเชิดชูวัฒนธรรมไทยเป็นหลัก ก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเพื่อตอบสนองต่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจในระบบทุนนิยมเข้มข้นในปัจจุบัน

ด้วยช่วงเวลาการจัดการประกวดนางสาวไทยกว่า 70 ปี พร้อมพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งขั้นตอนการจัดประกวดและการบริหารธุรกิจนางสาวไทยหลังจากจัดการประกวดนี้เอง จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบระบบความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมและระบบเศรษฐกิจ ชุดข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบ และพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างทุนวัฒนธรรมกับทุนนิยมไทยว่ามีปฏิสัมพันธ์ในทิศทางสอดคล้องหรือขัดแย้งอย่างไร

3.1 ยุคก่อนการประกวดนางสาวไทย

การศึกษายุคก่อนการประกวดนางสาวไทยนี้ จะสามารถทำให้เห็นความแตกต่างของโครงสร้างทางสังคมและบริบทสตรีไทยเพื่อทำการเปรียบเทียบ ในการหาความสัมพันธ์ของทุนวัฒนธรรมกับทุนนิยมไทยในการประกวดนางสาวไทย

3.1.1 บทบาทและการปรับเปลี่ยนบทบาททางสังคมของสตรีไทย

บทบาททางสังคมของสตรีไทยในอดีต ได้รับการปลุกฝังเรื่องบทบาทการเป็นภรรยาแม่ศรีเรือนและบทบาทความเป็นแม่ บทบาทดังกล่าวนี้มีหลักฐานอ้างอิงจากบทละครหลายเรื่อง ดังจะนำเสนอ ดังนี้

โครงสร้างรวมของภาพพจน์สตรีไทยผ่านงานวรรณกรรม

การวิเคราะห์นวนิยาย 3 เรื่อง ได้แก่ เจ้าพ่อ-เจ้าเมือง หงส์เหนือมังกร และผ้าทอง ถึงแม้ว่าแต่ละทีจะเป็นเรื่องราวของยุคสมัยที่และสถานที่ที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดนี้ก็มีแบบแผนการ

นำเสนอภาพผู้หญิงที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ตัวเอกในเจ้าพ่อ-เจ้าเมือง จะมีศักยภาพความเป็นเจ้าแม่อย่างเต็มที่ แต่อำนาจทั้งหมดนี้เธอถูกเหนี่ยวรั้งด้วยบทบาทความเป็นแม่ที่เธอจะต้องเลือก ส่วนตัวเอกหญิงใน หงส์เหนือมังกร ซึ่งฝ่าฟันอุปสรรคจนก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูงสุดของอำนาจ แต่ท้ายที่สุดผลที่ตามมาก็คือ เธอรู้สึกแปลกแยกในตัวตนของเธออย่างรุนแรง เธอจึงยอมจบชีวิตลงด้วยความง่ายดายของลูกน้องคนสนิทและส่งมอบภารกิจการแก้แค้นให้กับตัวละครชายต่อไป ในส่วนของนวนิยายเรื่องผ้าทอง ก็มีลักษณะไม่ได้แตกต่างกัน เพราะเมื่อตัวละครเอกเธอได้กำจัดศัตรูคนสำคัญไปแล้ว เธอก็หันมาสู่งานปักผ้า และยอมตายให้กับผลงานของเธอ จากเรื่องทั้งสามนี้ จะเห็นได้ว่าตัวเอกฝ่ายหญิงถูกจัดฉากให้เข้าสู่เจ้าแม่วงการนักแสดงตอนต้น แต่ท้ายที่สุด ก็มีเหตุผลต้องผลจากความ เป็นเจ้าแม่ และหวนกลับเข้าสู่ตัวตนแบบเก่าซึ่งเชื่อกันว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะของผู้หญิง

“ในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย หรือกวีนิพนธ์ ไม่ว่าจะวิเคราะห์ภาพเสนอผู้หญิงในแง่ที่สัมพันธ์กับประเด็นสังคมประเด็นใด ผลจากการศึกษาก็นำเรามาสู่ข้อสรุปที่ว่า ผู้หญิงไทยในภาพเสนอทางวรรณกรรมตกอยู่ภายใต้แรงจูงใจสองด้านด้วยกัน ในเวลาเดียวกัน”

การเป็นอัตตบุคคลที่ก้าวหน้า ↔ ผู้หญิง ↔ บทบาทความเป็นแม่และภรรยาที่ดี

ในด้านหนึ่งผู้หญิงจะถูกเรียกร้องให้ก้าวออกจากพื้นที่ในครัวเรือนสู่พื้นที่ภายนอกหรือพื้นที่สาธารณะ เพื่อประกอบหน้าที่การงาน เพื่อเป็นนักการเมือง หรือเพื่อเป็นเจ้าแม่นักเลง แม้อาณาบริเวณเหล่านี้ จะเคยถูกยึดครองโดยเพศชายมาก่อน แต่ตัวบทก็จัดวางให้พวกเธอ ต่อสู้ฟันฝ่าจนมีตำแหน่งแห่งที่ในอาณาบริเวณดังกล่าว แต่ในอีกด้านหนึ่ง ผู้หญิงเหล่านี้จะถูกให้อำนาจรักษาความเป็นกุลสตรี ยึดมั่นในคุณค่าของพรหมจารี หรืออย่างน้อยก็ต้องรักษาวลสงวนตัวเองไว้ อีกทั้งยังต้องดูแลเอาใจใส่ต่อรูปโฉมโนมพรรณ คงความอ่อนหวานละมุนละไม ปราศจากความแกร่งกร้าวหรือเอาจริงเอาจังกับชีวิตอย่างเกินขอบเขตจนแลดูไม่งาม ทั้งหมดนี้กล่าวโดยสรุปว่า ผู้หญิงจะถูกผลักให้ก้าวไปข้างหน้าในโลกสาธารณะ แต่ผู้หญิงจะถูกจูดรั้งไว้ให้ยึดมั่นอยู่กับภาระหน้าที่ต่อครอบครัว¹

จากการอธิบายวรรณกรรมข้างต้น จะเห็นว่าไม่ว่าตัวเอกฝ่ายหญิงจะอยู่ชนชั้นใดก็ตาม จะต้องมีความรู้ทางการเรือน โดยสตรีไทยจะได้รับความคาดหวังว่า ต้องเป็นภรรยาและแม่ที่ดีของครอบครัว

¹เสนาะ เจริญพร, (ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมยุคทองสุโขทัย). (กรุงเทพฯ, 2548) หน้า 251-252

งานวาทกรรมต่างๆ สามารถนำมาวิเคราะห์ความเชื่อต่อสตรีได้ เนื่องจากงานเขียนล้วนเป็น “ปฏิบัติการทางวาทกรรม” (discursive events) ที่เชื่อมโยงกันเป็นกรอบความรู้และสัมพันธ์กับปฏิบัติการทางสังคมจำนวนหนึ่ง

งานวาทกรรมจะมีลักษณะครอบคลุม (encompassing) กล่าวคือ สำหรับยุคสมัยหนึ่งเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กรอบของวาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดว่า สิ่งใดพูดออกมาแล้วจะไม่ใช่ที่ยอมรับในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า วาทกรรมจะต้องมีลักษณะเดียวกันหมด (homogeneous) แต่ต้องการสะท้อนว่าวาทกรรมชุดหนึ่งที่ได้ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่ความเชื่อของสังคมส่วนใหญ่เอาไว้ สามารถผลิตซ้ำ (Reproduction) ได้อย่างสะดวก จนกลายเป็นวาทกรรมหลักที่คอยกีดกันข้อมูลชุดอื่น อันที่จริงแล้วงานวาทกรรมชุดอื่น ๆ นั้นจะไม่แปลกแยกเมื่อได้สะสมพลังความเชื่อของสังคมตามกาลเวลา และอาจกลายเป็นวาทกรรมหลักในอีกยุคหนึ่งได้²

การเข้าใจบทบาททางสังคมของสตรีไทยได้นอกจากหลักฐานทางงานวรรณกรรมแล้ว ยังมีหลักฐานอื่นๆ ประกอบอีกที่ชัดเจน นั่นคือ การละเล่นของเด็กหญิงและเด็กชายของไทย การละเล่นของเด็กสามารถเป็นข้อมูลสะท้อนบทบาททางสังคมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการละเล่นเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ใหญ่ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรม ความคิด ลงไปเพื่อเป็นอีกกลวิธีในการเพิ่มพูนความรู้ให้กับลูกหลานตน ในบริบทของสังคมนั้นๆ กล่าวคือ การละเล่นของเด็กหญิงจะมีลักษณะเรียบง่าย เช่น การรำละคร การเล่นหม้อข้าวหม้อแกง ส่วนเด็กชายนั้นจะมีลักษณะต่อสู้ ใช้พลังกำลังหรือความคล่องตัว เรื่องการศึกษาก็เช่นกัน เด็กชายจะได้รับการศึกษาจากพระสงฆ์ ส่วนเด็กหญิงชาวบ้านนั้นจะได้รับการอบรมวิชาการเรือนจากสมาชิกในครอบครัว สำหรับเด็กหญิงและสตรีชาววัง จะได้เรียนรู้อบรมการเรือนจากพระบรมมหาราชวัง ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสตรีที่ได้รับการยอมรับและเป็นแม่แบบให้สตรีนอกเขตราชสำนักประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งถือเป็นศิลปะชั้นสูง จากบทบาทของสตรีดังกล่าว ทำให้เห็นว่า สตรีก็ยังคงถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มนั่นคือ สตรีชาวบ้าน กับสตรีชาววังหรือสตรีชั้นสูง

²เสนาะ เจริญพร, ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมยุคทองสุโขทัย. (กรุงเทพฯ ,2548) หน้า 266-267

นายภู : สุภาชิตสอนสตรี

การมีธรรมเนียมชายเมียนมีประพุดิกันอยู่ทั่วไป เพราะประเพณีว่าหญิงที่แต่งงานแล้ว จะต้องรู้จักปรนนิบัติสามี, รู้จักงานบ้านงานเรือน งานครัว กล่าวคือต้องทำการงานบริการสามีทุกประการ หญิงจึงเป็นเสมือนสมบัติและคำรับใช้ของสามี³

การปรับเปลี่ยนบทบาทและสถานภาพทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของไทย เริ่มปรากฏเมื่อสังคมไทยมีการติดต่อสัมพันธ์กับชาติตะวันตก ในสมัยรัชกาลที่ 4 เห็นชัดเจนจากการยกเลิกกฎหมายเก่า ที่ยินยอมให้สามีขายภรรยาหรือบุตร รัชกาลที่ 4 ทรงมีพระราชดำริว่า “กฎหมายนี้เมื่อพิเคราะห์ดูเหมือน ผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคน หายุติธรรมไม่ ให้ยกเลิก” ดังนั้น “พระราชบัญญัติเรื่องผู้ขายเมีย บิดามารดาขายบุตร” จึงถูกยกเลิกไปใน พ.ศ. 2410⁴ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงวางรากฐานการศึกษาอย่างตะวันตก เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการแต่งกาย ขนบประเพณีต่างๆตามแบบตะวันตก การปรับเปลี่ยนแนวทางสังคมเหล่านี้ จึงส่งผลต่อสตรีไทยให้มีส่วนร่วม คบค้าสมาคมกับบุคคลอย่างอิสระเสรี กล้าคิดและแสดงออกอย่างสตรีตะวันตกมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นนโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยได้รับการส่งเสริมอย่างเด่นชัดในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (สมัยที่ 1 พ.ศ. 2481-2487 สมัยที่ 2 พ.ศ. 2491-2500) สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการวางรากฐานและแนวทางของกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย ด้วยการส่งเสริมและยอมรับบทบาทสถานภาพของสตรีไทย

3.1.2 นโยบายส่งเสริมสตรีไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับบทบาทของสตรีไทย

ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ว่าด้วยนโยบายการสร้างชาติ รัฐบาลมีนโยบายที่เด่นชัดในการยกฐานะของสตรีไทย ให้ก้าวหน้าดังอารยะประเทศ และส่งเสริมให้สตรีไทยได้มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยนโยบายส่งเสริมสตรีไทยดังกล่าวเกิดขึ้นจากปัจจัย 3 ประการ คือ ทัศนคติส่วนตัวต่อสตรีของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นโยบายการสร้างชาติอันเป็นนโยบายหลักในสมัยนั้น และประเทศกำลังเผชิญอยู่ในภาวะสงคราม การดำเนินนโยบายส่งเสริมสตรีไทยนี้มีผลทำให้สตรีไทยมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น นอกจากนั้นยังมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและการเมือง ไม่ว่าจะเป็นสตรีชนชั้นสูงหรือชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสตรีไทยมาจนถึงปัจจุบัน

³บุญยงค์ เกศเทศ, สถานภาพของสตรีไทยในวรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงปี 2325-2394 (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532), หน้า 304

⁴ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2405-2411, 2511 หน้า 10

3.1.3 การประกวดความงามของสตรีก่อนการประกวดนางสาวไทย

3.1.3.1 แนวคิดและที่มาก่อนการประกวดนางสาวไทย พ.ศ. 2477

การประกวดความงามเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในโลกเมื่อ 1184 ก่อนคริสต์ศักราช เมื่อเจ้าชายปารีสมอบแอปเปิ้ลทองคำให้แก่เทพธิดาวีนัสผู้ได้รับการตัดสินว่าเป็นสตรีที่งามที่สุดในโลก ต่อมาในปี พ.ศ. 2359 เมืองสเปน ประเทศเบลเยียม ได้มีการจัดประกวดความงามโดยไม่จำกัดอายุ และสถานภาพสมรส ในระหว่างการประกวดจะมีพี่เลี้ยงคอยให้คะแนน และมีกรรมการตัดสินจากหลายสาขา เพื่อหาผู้ชนะเลิศ ปรากฏว่า มาเดอมา แซลแบร์ ชูการ์ ได้รับตำแหน่งนางงาม โดยได้รับรางวัล 5,000 ฟรังก์⁵ และหลังจากนั้นจึงได้มีการจัดประกวดความงามขึ้นอีก อาทิ

1. นางงามอเมริกา พ.ศ. 2464
2. นางงามยู เอส เอ พ.ศ. 2488
3. มิสเวิร์ด พ.ศ. 2494
4. มิสอินเตอร์เนชันแนล พ.ศ. 2503
5. Queen of the Pacific พ.ศ. 2510
6. มิสเอเชีย

สำหรับประเทศไทยก็ได้รับแนวความคิดการประกวดนางสาวไทยมาจากการประกวดนางงามของต่างชาติ สำหรับการคัดเลือกความงามของสตรีไทยจัดเป็น 2 รูปแบบ คือ อย่างไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ ดังนี้

1. การคัดเลือกสาวงามอย่างไม่เป็นทางการ

1.1 ระดับประชาชน

การคัดเลือกงามอย่างไม่เป็นทางการ เป็นเรื่องของการยอมรับในสังคมว่าใครคือสาวงาม แต่ไม่มีเกณฑ์ตัดสินที่แน่นอนเป็นมาตรฐาน แต่เป็นการยอมรับทางสังคมว่าใครคือสาวงาม ไม่ว่าจะเป็นการจัดงานระดับหมู่บ้าน ท้องถิ่น งานเทศกาลรื่นเริงต่างๆ รวมทั้งการชื่นชมสาวงามแบบปากต่อปากด้วย

1.2 ระดับราชการ

การคัดเลือกสตรีครั้งสมัยสุโขทัย โดยมีหลักฐานในวรรณคดี "ไตรภูมิพระร่วง" แต่งโดยพระยาสิทธิไทย กล่าวถึงการคัดเลือกสาวงาม (อิตถิรัตนะ) ผู้ที่จะมาเคียงคู่กษัตริย์ ดังนี้

อันว่านางแก้วนั้นโสธรมีตำบลมีสูง พองามพอดีสมควรถูกเนื้อจำโรยใจผู้
ชนนั้นแลอวีวรรณเกล้าเยี่ยมหมดจดใสงามหนักหนา มาตราว่าละของภูตผิงน้อยหนึ่ง

⁵หนังสือพิมพ์ประมวญวัน (25 พฤศจิกายน 2480) หน้า 9 , 27 , 29 , 31

จะติดแปดกายนั้นบ่มีเลย ดุจดอกบัวแลลูกน้ำนั้นแล ในกายแห่งนางแก้ว
 นั้นมีลักษณะอันอุดมถ้วนทุกแห่ง งามเพิงใจคนทั้งหลาย ทุกคนเมืองมนุษย์เรานี้แล...
 นางแก้วมีพระพักตร์เกล้งเกลี้ยงในงามหนักหนา และเนื้อแลหน้านั้นอ่อนดั่งสำลี ตัว
 นางแก้วเนื้อหอมดั่งแก่นจันทร์ กฤษณาอันบดแล้ว และปรุงด้วยคันธารสอันหอมทั้ง 4
 ประการ แลหอมฟุ้งอยู่หนักหนาทุกเมื่อแล...⁶

การคัดเลือกสาวงามจากหลักฐานนี้ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบ 7 ประการ ที่ช่วยเสริมบารมี
 ฐานะความเป็นกษัตริย์ นางงามนั้นถือว่าเป็นนางแก้วของพระมหากษัตริย์เท่านั้น มิใช่เพื่อ
 สาธารณชน แม้ว่าความงามของนางแก้วจะต้องเกิดจากมติเห็นชอบจากส่วนรวมก็ตาม

2. การคัดเลือกสาวงามอย่างเป็นทางการ

การคัดเลือกสาวงามอย่างเป็นทางการ หมายถึงการมีเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของสาว
 งามไว้อย่างชัดเจน โดยมีระบบการตัดสินอย่างเป็นทางการเป็นมาตรฐาน เช่น การประกวดนางสาวไทย

จากประวัติศาสตร์ทางงานวรรณกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าการคัดเลือกสตรี
 รูปงาม ทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการของประเทศไทย ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จนถึง
 ระดับชาติมีมาตั้งแต่อดีต แสดงให้เห็นว่าความงามของสตรีเป็นเรื่องที่ตกอยู่ในความสนใจในทุก
 ระดับชนชั้นด้วย จึงไม่น่าแปลกใจที่การประกวดนางงามระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับโลกจะ
 ได้รับความสนใจยิ่งปัจจุบัน

3.1.3.2 การประกวดนางสาวไทยและการประกวดนางงามระดับชาติ

การประกวดนางสาวไทยได้มีการพัฒนารูปแบบและวัตถุประสงค์ รวมทั้งการเกิดเวทีการ
 ประกวดนางงามระดับชาติใหม่ๆ ในยุคปัจจุบันได้ เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึง
 การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศในยุคนี้ เพราะการประกวดนางงามสามารถเป็น
 เครื่องมือหนึ่งในการสร้างมูลค่าพร้อมทั้งสื่อสารการตลาดกับผู้บริโภคในระบบทุนนิยมได้ ซึ่งจะ
 เห็นได้จากสื่อมวลชนและสื่อโฆษณาในปัจจุบัน จึงทำให้สถานีโทรทัศน์แต่ละสถานี รวมทั้ง
 ผู้ประกอบการเอกชนในกลุ่มสินค้าอุปโภค-บริโภค ที่ต้องอาศัยการสื่อสารมวลชนและการโฆษณา
 หันมาสนใจกิจกรรมการประกวดนางงามอย่างมากมาย จึงทำให้แต่ละส่วนนั้นพยายามจัดการ

⁶พระมหากษัตริย์ราชที่ 1 พญาสิทธิ, ไตรภูมิภค หรือ ไตรภูมิพระร่วงฉบับตรวจชำระใหม่ (กรม
 ศิลปากรจัดพิมพ์เนื่องในการประชุมสัมมนาเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง, 2526) หน้า 67

ประกวดนางงามของตนเองขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อในการโฆษณาสินค้าและบริการ สื่อในการสร้างภาพลักษณ์อันดีให้กับผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์การจัดประกวด ซึ่งการเกิดเวทีการประกวดนางงามระดับชาติหลายเวทีนี้ ทำให้เกิดความสับสนต่อผู้ชมการประกวดนางงาม ในส่วนนี้จึงได้อธิบายเพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างเวทีประกวดนางสาวไทยกับการประกวดความงามระดับชาติ

ปัจจุบันการประกวดความงามอย่างเป็นทางการของสตรีระดับชาติ สามารถแยกออกเป็น 3 เวทีด้วยกัน นั่นคือ

1. การประกวดนางสาวไทย การประกวดนางสาวไทยเริ่มต้นครั้งแรกในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2477 โดยจัดขึ้นในงานฉลองรัฐธรรมนูญ ซึ่งการคัดเลือกนางงามนี้ ผู้ที่ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยจะทำหน้าที่ตามแต่วัตถุประสงค์การจัดประกวดนางสาวไทยในแต่ละยุค โดยการประกวดนางสาวไทยเริ่มมีการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ครั้งแรก ในปี 2508 ในงานวชิราวุธานุสรณ์ โดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 และต่อมาในปี 2510 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์สี่แห่งแรกของประเทศไทย การถ่ายทอดนี้ดำเนินเรื่อยมาซึ่งผู้จัดการประกวดนางสาวไทยโดยมีเจ้าของลิขสิทธิ์ คือ สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย มีพันธมิตการจัดประกวดร่วมในฐานะสื่อเผยแพร่ นั่นคือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 มาโดยตลอด โดยระหว่างนี้การประกวดนางสาวไทยได้รับการเชื้อเชิญการส่งนางสาวไทยเข้าประกวดนางสาวโลก (Miss Universe) จากประเทศอเมริกา ในปี พ.ศ. 2507 การประกวดนางสาวไทยจึงส่งนางสาวไทยไปประกวดนางสาวโลกเรื่อยมา โดยสัญญาลิขสิทธิ์ Miss Universe ในประเทศไทยตกเป็นของช่อง 7 จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2542 เกิดการแยกตัวกันของสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 กับสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ จึงทำให้การประกวดนางสาวไทยมิได้มีการถ่ายทอดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 อีกต่อไป โดยทางสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ ได้ตัดสินใจมาร่วมจัดการประกวดนางสาวไทยกับสถานีโทรทัศน์ ITV ในปีถัดมา (พ.ศ. 2543) ส่วนสัญญา Miss Universe จึงตกเป็นของสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งต่อมาทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 จึงได้จัดการประกวดนางงามภายใต้ลิขสิทธิ์ของตนเอง โดยใช้ชื่อการประกวดว่า " Miss Thailand Universe "

1. Miss Thailand Universe ดังได้กล่าวข้างต้น การประกวด Miss Thailand Universe ยังคงดำเนินเรื่อยมาถึงปัจจุบัน อย่างต่อเนื่องทุกปี โดยจะจัดการประกวดช่วงเวลาประมาณปลายเดือนมีนาคมของทุกปี จุดประสงค์การ

ประกวดเพื่อส่งนางงามตนไปประกวด Miss Universe โดยมีเจ้าของลิขสิทธิ์ Miss Universe คือ สหรัฐอเมริกา และเจ้าของลิขสิทธิ์การส่งนางงามไทยไปประกวด Miss Universe คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 7

2. Miss Thailand World ลิขสิทธิ์การจัดประกวดในประเทศไทยเป็นของ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 การประกวด Miss World เริ่มต้นครั้งแรกในชั้นในปี 1951 Eric Morley ทำงานให้กับ Mecca Group ได้ร่วม 5 ปี ในช่วงเวลา ที่ทุกคนประสบกับความยากลำบากหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลับลงไปเพียง 6 ปี แต่ Eric ได้เล็งเห็นโอกาสอันดีในการสร้างสรรค์ ความบันเทิงไปทั่วประเทศ

ในช่วงเวลานั้น เขาได้บริหาร Lyceum Ballroom ในโรงแรม Strand และเมื่อมีการจัดงาน the Festival of Britain ขึ้นที่ South Bank ตรงข้ามอีกฝั่ง ของแม่น้ำ เรมส์ เขาก็เริ่มคิดหาวิธีการที่จะใช้เทศกาลอันยิ่งใหญ่ที่จัดขึ้นใกล้แค่เอื้อมนี้ให้เกิดประโยชน์ เขาตระหนักว่าเขาจะต้องทำให้คนที่มาเที่ยวชมงาน เทศกาลนี้ข้ามสะพาน Waterloo มา โดยจัดการประกวด ความงามขึ้นในฮอลล์เดินรำนั่นเองไม่เพียงแค่จัดการ ประกวดความงามแบบดั้งเดิม การประกวดครั้งนี้จะต้องขึ้น กับการจัด เทศกาลที่จัดขึ้นที่ South Bank เขาจึงคิดที่จะ ค้นหาสาวงามที่สุดในโลก ดังนั้นการประกวด Miss World จึงได้เกิดขึ้น การแข่งขันก็ได้ขยายใหญ่จนกลายเป็น กิจกรรมที่ยิ่งใหญ่ และเป็นที่ยื่นชอบมากที่สุดในโลก สำหรับประเทศไทยก็ได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกสาวไทยไปประกวด Miss World ภายใต้การประกวด Miss Thailand World⁷

ข้างต้นจึงได้อธิบายแยกแยะความแตกต่างการประกวดนางงามระดับชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ดังกล่าวคือ Miss Thailand (การประกวดนางสาวไทย) Miss Thailand Universe และ Miss Thailand World ส่วนงานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ในส่วนข้อมูลของการประกวดนางสาวไทย (Miss Thailand) โดยมีสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้จัดร่วมคือ สถานีโทรทัศน์ ITV หรือ TITV ในปัจจุบัน

⁷(www.missthailandworld2007.com)

3.2 ยุคการประกวดนางสาวไทย

3.2.1 ยุคก่อนเกิดการประกวดนางสาวไทย

การประกวดนางสาวไทยจัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2477 ในยุคเริ่มแรก เรียกว่า การประกวดนางสาวสยาม ภายหลังจากที่รัฐบาลได้จัดงานฉลองรัฐธรรมนูญมาแล้ว 2 ปี โดยจัดขึ้นภายในพระราชอุทยานสราญรมย์ (สถานที่จัดงานฉลองรัฐธรรมนูญในยุคนั้น) โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับมอบหมายจัดการประกวดจากทางรัฐบาล

การประกวดนางสาวไทยมีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ด้วยการคัดเลือกสาวงามมาเป็นศรีสง่าแก่รัฐธรรมนูญ ดังนั้นการประกวดนางสาวไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองรัฐธรรมนูญตั้งแต่ พ.ศ. 2477 -2497 ถึงแม้ว่าการประกวดนางสาวไทยคือหนึ่งในกิจกรรมงานฉลองรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่ได้จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ในยุคแรกๆ นั้นจะขึ้นกับสภาพการณ์ภาวะทางการเมือง ดังเช่นในช่วง พ.ศ. 2484 – 2590 ต้องหยุดช่วงเนื่องจากอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมหลังจากสงคราม ถึงกระนั้นการประกวดสาวงามอย่างเป็นทางการก็ได้หายไปเสียทีเดียว ยังมีการจัดประกวด "ดอกไม้ของชาติ" โดยรัฐบาลเป็นผู้จัดเช่นกัน และใช้เกณฑ์การตัดสินเช่นเดียวกับการประกวดนางสาวไทย มีข้อแตกต่างกันประการเดียวคือ สาวงามมิได้มาจากทั่วประเทศเพราะด้วยสภาพสงครามทำให้ผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดไม่สะดวกเดินทางมา แต่จะคัดเลือกสาวงามจากพระนครและธนบุรีเท่านั้น

การจัดการประกวดนางสาวไทยได้รื้อฟื้นการจัดอีกครั้งในปี พ.ศ. 2491 ณ สวนอัมพร ส่วนในปีต่อมา พ.ศ. 2492 การจัดการประกวดนางสาวไทยและงานฉลองรัฐธรรมนูญได้ถูกงดไป เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจในยุคนั้น คือเพื่อเป็นการประหยัดรายจ่าย และจัดงานฉลองยุวชนขึ้นแทน เพื่อสักการะดวงวิญญาณของยุวชน ที่เสียชีวิตเมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพา และนำรายได้จากการจัดงานมาสร้างอนุสาวรีย์ยุวชนทหาร โดยลักษณะงานคล้ายกับงานฉลองรัฐธรรมนูญ หากแต่ไม่มีการประกวดนางสาวไทย

การจัดการประกวดได้เริ่มขึ้นอีกครั้งในพ.ศ. 2493 – 2497 อันเป็นปีท้ายสุดที่รัฐบาลเป็นผู้จัดการประกวดนางสาวไทย เพราะการประกวดนางสาวไทยได้ถูกยกเลิกไปพร้อมกับงานฉลองรัฐธรรมนูญ ถึงแม้ว่าจะมีงานฉลองรัฐธรรมนูญในปีพ.ศ. 2499 อีกครั้ง ก็มิได้มีการจัดการประกวดนางสาวไทยขึ้น อาจเป็นเพราะระยะหลัง กระแสสื่อมวลชนได้มีการวิพากษ์วิจารณ์การจัดการประกวดนางสาวไทย และผู้เข้าประกวดนางสาวไทยในแง่ลบ

3.2.2 การแบ่งยุคประภคณางสาวไทย เพื่อการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง

เพื่อการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง การประภคณางสาวไทยจึงควรแบ่งช่วงยุค การประภคณางสาวไทยออกมาให้ชัดเจน เพื่อจะทำให้วิเคราะห์เห็นความต่างทั้งรูปแบบการ ดำเนินการจัดการประภคณางสาวไทย องค์การร่วมการประภคณางสาวไทย ธุรกิจการประภคณางสาวไทย และธุรกิจและการบริหารงานเกี่ยวเนื่องจากการประภคณางสาวไทย โดยใช้เกณฑ์ การแบ่งนอกจากช่วงเวลาแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดที่ใช้เป็นข้อมูลในการแบ่งยุค คือ วัตถุประสงค์แท้จริง ของการประภคณางสาวไทยในแต่ละช่วงเวลา

การประภคณางสาวไทยในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตั้งแต่ยุคเริ่มแรก พ.ศ. 2477-2549 และด้วยบริบทการมุ่งวิจัยทางเศรษฐศาสตร์การเมือง จึงได้ทำการวิเคราะห์การแบ่งยุคของ การประภคณางสาวไทยต่างจากสุพัตรา กอบกิจสุขสกุล ซึ่งเป็นผู้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์การ ประภคณางสาวไทยในช่วง พ.ศ. 2477 – 2530 ด้วยเหตุผลว่าในช่วงพ.ศ. 2477-2530 ใช้ข้อมูล ชุดเดียวกัน และระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นจากผู้ศึกษาก่อนหน้านี้อีก 20 ปี โดยได้เปลี่ยนชื่อยุคในยุคที่ 3 เสียใหม่เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ในมุมมองของเศรษฐศาสตร์การเมือง และได้เพิ่มยุคต่อเนื่อง มาถึงยุคที่ 4 ดังต่อไปนี้

- ยุคที่ 1 การประภคณางสาวไทยยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ” (พ.ศ. 2477-2483 , พ.ศ. 2491-2497)
- ยุคที่ 2 การประภคณางสาวไทยยุค “เพื่อการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ” (พ.ศ. 2507-2515)
- ยุคที่ 3 การประภคณางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุค ต้น”(พ.ศ. 2527-2539)
- ยุคที่ 4 การประภคณางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุค ทุนนิยมเข้มข้น” (พ.ศ. 2543 – ปัจจุบัน)

การแบ่งยุคเพิ่มอีก 1 ยุค เป็นช่วงเวลาที่เพิ่มขึ้นจากงานที่ผู้วิจัยเดิมได้ศึกษา จากผู้วิจัย เดิมด้วยเหตุผลของระยะเวลาที่เพิ่มมากขึ้นกว่า 20 ปี และเหตุการณ์ทางสังคมเศรษฐกิจที่ เปลี่ยนแปลงไป อันมีผลเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประภคณางสาวไทย การแบ่งยุคเพิ่ม ขึ้นมานี้ จะวิเคราะห์และใช้เกณฑ์ในเรื่องระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ระบบการตลาด และ

สื่อสารมวลชนในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะทำให้เห็นภาพชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา
รูปแบบก่อนและหลังการจัดประกวดนางสาวไทยในแต่ละปี ได้อย่างชัดเจน โดยแต่ละยุคมี
รายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ยุคที่ 1 การประกวดนางสาวไทยยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ” (พ.ศ. 2477-2483 . พ.ศ. 2491-2497)

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการประกวดนางสาวไทยในยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ”
การจัดประกวดนางสาวไทย เริ่มแรกเรียกว่า “นางสาวสยาม” จนกระทั่งเมื่อมีการเปลี่ยนชื่อประเทศจากประเทศสยาม มาเป็นประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2482 จึงเรียกการประกวดครั้งนี้ว่าการประกวดนางสาวไทย

การจัดประกวดนางสาวไทย ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองรัฐธรรมนูญ เมื่อปี พ.ศ. 2477 โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการประกวด โดยมุ่งหวังให้การประกวดนางสาวไทยเป็นตัวดึงดูดให้ประชาชนมาเที่ยวงาน อีกทั้งยังมุ่งหวังให้ผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมบทบาทของสตรีให้มีมากยิ่งขึ้น ทั้งในบทบาทแต่เดิมที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน ให้ออกมามีส่วนร่วมทางสังคมและการเมืองอีกด้วย โดยทางรัฐบาลได้มุ่งหวังกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยนี้ เพื่อประโยชน์ทางการเมืองในการเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

งานฉลองรัฐธรรมนูญ

การเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองในช่วง พ.ศ. 2475 ทำให้รัฐบาลต้องออกมาให้ความรู้กับประชาชนหลายรูปแบบ ทั้งทางด้านวิชาการและผ่านงานบันเทิง ดังนั้นรัฐบาลจึงได้จัดงานเฉลิมฉลองรัฐธรรมนูญขึ้นในวันที่ 10 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ โดยงานมีจุดประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ
2. เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ด้านกลุกรรม เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

งานฉลองรัฐธรรมนูญนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ งานรัฐพิธี และงานเฉลิมฉลองกิจกรรมหนึ่งที่มีชื่อเสียง และได้รับความสนใจนั่นก็คือ การประกวดนางสาวสยาม ซึ่งจัดขึ้นภายหลังจากการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญ 2 ปี โดยเริ่มจัดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2477 ภายใต้อาณัติของกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบ

วัตถุประสงค์การประกวดนางสาวไทยในยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ”

การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ที่เรียกได้ว่าเป็นยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ” เพราะกิจกรรมประกวดนางสาวไทย มีความสัมพันธ์กับงานฉลองรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของการจัดประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ด้วยการคัดเลือกสาวงามให้เป็นศรีสง่าแก่รัฐธรรมนูญ

นอกจากนั้นการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้เพื่อส่งเสริม “นโยบายสร้างชาติ และการพัฒนาสตรี” ในรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อให้นโยบายการสร้างชาตินี้เป็นแกนนำในการบริหารประเทศ ทั้งนี้จอมพล ป. ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในช่วงเวลานั้น ได้ให้ความหมายของคำว่า “สร้างชาติ” ดังนี้

คำว่าสร้างชาตินั้นเป็นคำสั้น อันได้ละความหมายไว้ให้เข้าใจกันมากกว่าตัวอักษรสองพยางค์ที่ปรากฏอยู่ เพราะฉะนั้นจึงอาจมีผู้เถียงว่า ชาติมีมานานแล้ว เหตุใดจึงต้องมาสร้างกันให้เป็นอะไรขึ้นมาอีก แท้จริงความหมายของการสร้างชาตินั้นมีว่า ชาติไทยมีอยู่แล้ว แต่สถานะบางอย่างของชาติก็ยังไม่ถึงขั้นระดับความต้องการของประชาธิปไตย เราจำเป็นต้องพร้อมใจกันสร้างเพิ่มเติมให้ดีกว่าเดิม ช่วยกันปรับปรุงไปจนกว่าเราทุกคนจะพอใจ อย่างน้อยก็ได้รับระดับเสมอภาคประเทศอื่น^๘

นโยบายการสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทศนะต่อสตรีและการให้ความสำคัญต่อสตรี ถือว่าสตรีนั้นเป็น “แม่พิมพ์ของชาติ” ที่มีบทบาทในการอบรมดูแลสมาชิกในครอบครัวทั้งในด้านความเป็นอยู่ อาหารการกิน ตลอดจนขวัญและกำลังใจให้แก่สามี รับผิดชอบในการสร้างชาติ ดังที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กล่าวถึงความสำคัญเรื่องนี้ว่า

การสร้างชาติของเราในปัจจุบัน ถ้าจะให้ชายสร้างฝ่ายเดียวเท่านั้นเป็นไม่สำเร็จแน่ ต้องอาศัยหญิงสร้างด้วยนั้นจึงจะสำเร็จ ถ้ายังยอมให้หญิงขาดวินัย ขาดความเป็นระเบียบ ขาดความเข้มแข็ง ขาดมานะอดทน ขาดความกล้าหาญอยู่ต่อไปแล้ว การสร้างชาติก็คงสำเร็จไม่ได้ เพราะหญิงเป็นแม่ เมื่อมีลูก ลูกก็ยอมเป็นไปตาม

^๘ นันทิรา ขำภิบาล. นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.), หน้า 64

แม่ ถ้าแม่มีโรคประจำตัว ลูกก็เป็นคนไข้โรคไปด้วย ถ้าแม่ขาดมานะอดทนหรือแต่งกายไม่เป็นระเบียบ ขอบปลอญกายเปล่าเปลือย ลูกก็ต้องเป็นไปเช่นนั้นด้วย ตรงกันข้าม ถ้าแม่มีระเบียบวินัยดี เข้มแข็งในการทำงาน มีมานะอดทนกล้าหาญ แต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อย ลูกก็ทำตามแม่ไปด้วย ฉะนั้นในการสร้างชาติจึงถือกันว่าหญิงเป็นเครื่องมือที่จะให้เกิดความสำหรัดในชั้นแรก หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งที่ว่าหญิงเป็นแม่พิมพ์ของชาติ⁹

จากคำกล่าวข้างต้นทำให้เราเข้าใจได้ว่าวิถีคิดของกลุ่มผู้นำในสมัยนั้นต้องการเปลี่ยนแปลงบทบาทสตรีเพศให้ทัดเทียมบุรุษ เพื่อช่วยเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติทางหนึ่ง และด้วยบทบาทความเป็นแม่ที่จะต้องดูแลลูกของตน ถ้าแม่ดีก็จะเลี้ยงลูกให้ดีและเป็นกำลังในการสร้างและพัฒนาชาติต่อไป

นโยบายการสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในส่วนของการพัฒนาและให้ความสำคัญกับสตรี ตามแนวทางนโยบายการสร้างชาติ ที่ต้องการพัฒนาสตรีทั้งทางด้านคุณสมบัติและรูปสมบัติ เพื่อให้ดูแลตนเอง ครอบคลุมได้อย่างดี จึงก่อให้เกิดการประกวดนางสาวไทย ที่ต้องการให้กิจกรรมการประกวดนี้ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้สตรีไทยได้เห็นและพัฒนาตนเอง เพื่อก่อประโยชน์แก่ส่วนรวมในระดับชาติ จะเห็นได้จากคำกล่าวเชิญชวนของกระทรวงมหาดไทย เมื่อ พ.ศ. 2482 ที่ส่งไปยังจังหวัดต่างๆ เพื่อให้ส่งสาวงามร่วมประกวด

การประกวดนางสาวไทย เป็นงานนำส่วนหนึ่งของงานรัฐธรรมนุญ ทางการประสงค์จะยกย่องสตรีไทยซึ่งได้เลือกเฟ้นแล้ว ในฐานะที่เป็นผู้ที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติ ความงามและอนามัย ขึ้นดำรงตำแหน่งนางสาวไทย เพราะฉะนั้นจึงนับว่าการประกวดนางสาวไทยเป็นงานสำคัญระดับชาติอยู่บ้าง .... ในปีนี้คณะกรรมการการจัดงานฉลองรัฐธรรมนุญจึงมีความเห็นว่า สมควรจะขอความร่วมมือจากทางราชการ กระทรวงทบวงกรม ตลอดจนคณะหนังสือพิมพ์ สมาคมสโมสรต่างๆ ให้อนุเคราะห์จัดหาสตรีไทย ผู้มีลักษณะและคุณสมบัติต้องตามระเบียบของการประกวดนางสาวไทยส่งเข้าประกวด เพื่อองประกวดนางสาวไทยจะได้มีโอกาสเลือกเฟ้นนางสาวไทย

⁹ใจความคำกล่าวตอบของ ฯพณฯ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด, ข่าวโคสนาการ 6 : (มีนาคม 2486) อ่างโน นันทิรา ขำภิบาล. นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487) ,(วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.), หน้า 107-108

ผู้เขียนพร้อมด้วยคุณสมบัติความงามและอนามัยจริงๆ ไว้เป็นตัวแทนของสตรีไทย
ให้นานาชาติได้เห็นประเทศไทยเราก็มีนางสาวไทย ที่งามไม่แพ้นางสาวประเทศอื่น
เขาเหมือนกัน¹⁰

จากคำกล่าวข้างต้น รัฐนอกจากจะมีนโยบายให้สตรีไทยดูแลสุขภาพ อนามัยและร่างกาย
แล้ว รัฐบาลยังใช้เวทีนางสาวไทยในการส่งเสริมรัฐนิยมฉบับที่ 10 ว่าด้วยการแต่งกายของชาวไทย
ที่มุ่งให้รู้จักแต่งกายให้เหมาะสมตามกาลเทศะและตามแบบอย่างสากล

ในด้านการแต่งกายของสตรี รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามก็ได้ปรับให้มีความทันสมัย
ตามอย่างตะวันตกเช่นกัน จากวิงวอนของท่านผู้นำให้สตรีไทยเลิกนุ่งผ้าโจงกระเบนและคาด
ผ้าแถบ โดยเปลี่ยนมานุ่งผ้าซิ่นและสวมเสื้อแทน จากการไว้ผมสั้นเป็นผมยาว ต่อมาระยะหลังได้
เพิ่มรูปแบบการแต่งกายของสตรีเป็นการสวมกระโปรง สวมหมวก และสวมรองเท้า¹¹

การประกวดนางสาวไทยปี พ.ศ. 2484 เป็นปีเดียวกับการที่รัฐบาลประกาศรัฐนิยม เรื่อง
การแต่งกาย การจัดการประกวดนางสาวไทยในปีนี้จึงได้รับการส่งเสริมและให้ความสำคัญกับ
เครื่องแต่งกายของผู้เข้าประกวดเป็นพิเศษ ทั้งนี้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการประกวดนางสาว
ไทย อย่างกระทรวงมหาดไทยได้ออกจดหมาย เพื่อเชิญชวนให้ราชการและเอกชนส่งแบบเสื้อ
ประเภทต่างๆ เข้าประกวด โดยใจความว่า

โดยที่ขณะนี้ เป็นสมัยฟื้นฟูของประเพณีการแต่งกาย เพื่อให้เหมาะสมกับ
วัฒนธรรม ซึ่งตามความจำเป็นจักต้องดำเนินไปพร้อมกับการสร้างชาติในด้านอื่นๆ
ด้วย กองประกวดนางสาวไทยซึ่งได้รับมอบงานแผนกนี้มาดำเนินเห็นว่าการช่วยสร้าง
สม และส่งเสริมประเพณีการแต่งกายอันเกี่ยวแก่วัฒนธรรมนี้ มิใช่เอกชนคนไทยแต่
ละบุคคลเท่านั้น แม้หน่วยราชการสมาคมสโมสร และบริษัทห้างร้านต่างๆ ก็ได้เคย
ร่วมมือร่วมใจมาเป็นอันดี ก็แหละ การประกวดแบบเครื่องแต่งกายสตรี ซึ่งจะจัดให้มี
ขึ้นในงานฉลองรัฐธรรมนูญศกนี้ นั้น ย่อมเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูและ

¹⁰(กจช. มท. 2.2 13/14, เรื่อง “สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยส่ง นางสาวถวิล ณ นคร เข้า
ประกวดนางสาวไทยในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2482.”)

¹¹นันทิรา ขำภิบาล. นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงไทยในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม
(พ.ศ. 2481-2487) ,(วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.), หน้า 156

ส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ หากหน่วยงานราชการสมาคม สโมสรหรือห้างร้านบริษัท ต่างๆ ได้มีส่วนช่วยเหลือร่วมมือส่งแบบการแต่งกายสตรีเข้าประกวดบ้าง ก็จักได้ชื่อว่าได้ช่วยกันคนละไม้ละมือในการสร้างวัฒนธรรม อันเป็นหลักประกันความถาวรมั่นคงของชาติส่วนหนึ่ง¹²

ความข้างต้น รัฐบาลพยายามที่จะผลักดันนโยบายสร้างชาติให้ประชาชน หน่วยงานราชการและเอกชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ สำหรับกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย ก็เป็นสื่อที่ช่วยเผยแพร่การแต่งกายของสตรี โดยจะเห็นได้จากชุดที่ใช้ในการประกวดนางสาวไทย ที่มีการนำเครื่องแต่งกายสตรีตะวันตก โดยเพื่อให้นโยบายของรัฐบาลบรรลุวัตถุประสงค์ ที่ต้องการให้สตรีไทย แต่งตัวทันสมัยตามแบบสตรีในอารยประเทศ อาทิ การแต่งกายบนเวทีการประกวดชุดกีฬา ปีพ.ศ. 2483 และเปลี่ยนเป็นชุดว่ายน้ำใน ปี พ.ศ. 2493 เป็นต้น

หน้าที่รับผิดชอบของผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ”

หน้าที่ของนางสาวไทยในยุค ปีพ.ศ. 2477-2483 และ พ.ศ. 2491-2497 การทำหน้าที่ของนางสาวไทยเป็นไปโดยไม่มีพันธะหรือข้อผูกมัดกับการประกวด เพราะผู้จัดการประกวดนางสาวไทยยุคนั้น (รัฐบาล) ต้องการให้การประกวดเป็นไปเพื่อแสดงเกียรติยศของสตรีไทย เพื่อเป็นศรีสง่าแก่รัฐธรรมนูญ อันเป็นกิจกรรมบันเทิงหนึ่งเพื่อสร้างความสนใจต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย

การทำหน้าที่ของนางสาวไทยในแต่ละยุคด้วยขอบเขตสำหรับการวิเคราะห์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งเป็นประเภท ดังนี้

1. หน้าที่กระทำแก่ประเทศชาติและสังคมส่วนรวม
2. หน้าที่กระทำแก่เอกชน

¹²(กจช. มท. 2.2 13/23, เรื่อง “งานรัฐธรรมนูญ” 2484.) อังโน สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. การประกวดนางสาวไทย(พ.ศ.2477-2530). (กรุงเทพฯ : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.), หน้า 62

1. หน้าทีกระทำแก่ประเทศชาติและสังคมส่วนรวมของการประกวดนางสาวไทยยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ”

กิจกรรมทางการเมือง นับว่าเป็นจุดประสงค์หลักของการประกวดนางสาวไทยยุคนี้ โดยนางสาวไทยจะทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์งานรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ของทางราชการ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ช่วงพ.ศ. 2481-2487 นโยบายการสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม รวมถึงกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ

กิจกรรมการส่งเสริมนโยบายการสร้างชาติ ส่งเสริมการแต่งกายของสตรี ดังจะเห็นได้จากภาพนางสาวไทยกับการแต่งกายประเภทต่างๆ ที่ทางรัฐบาลต้องการเผยแพร่ในสมัยนั้น

ภาพยนตร์อันเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ใช้เพื่อส่งเสริมนโยบายสร้างชาติ เช่น เรื่อง “บ้านไร่ของเรา” พ.ศ. 2485 โดยได้คัดเลือกนางสาวอารีย์ ปิ่นแสง รองนางสาวไทย พ.ศ. 2483 ได้ให้บทสัมภาษณ์ไว้ว่า “จอมพล ป. เลือกอุปนางสาวไทยคนนั้น คนนี้ เอามาดูก็ไม่ถูกใจ สุดท้ายท่านมาชอบเรา ก็เขียนจดหมายมาขอคุณพ่อ คุณพ่อขัดไม่ได้ ก็เลยอนุญาตให้ไปเล่นหนัง (ทิวา, “คุณหญิงอารีย์ (ปิ่นแสง) จุลทรัพย์,” แพรว : 156) นับว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ทำให้ภาพนางสาวไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนของยุคนี้ ลักษณะี กรรณสูตร นางสาวไทย พ.ศ. 2491 ได้รับการเชื้อเชิญประชุมสภาผู้แทนราษฎร

การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางการเมืองของนางสาวไทยในยุคต้น นับว่ามีควมเด่นชัดอย่างมาก และในสมัยอื่นการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ก็ไม่ชัดเจนอีกต่อไป จะเน้นการมีส่วนร่วมระดับเอกชนเสียมากในปัจจุบัน

2. หน้าทีกระทำแก่เอกชนของการประกวดนางสาวไทยยุค “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ”

กิจกรรมแก่เอกชนมักจะเป็นไปในรูปแบบกิจกรรมการโฆษณาสินค้า ถึงแม้ว่ายุคแรกๆ ของการประกวดนางสาวไทยรัฐบาลจะห้ามมิให้เอกชนอาศัยเวลาการประกวดเป็นช่องทางทางการค้า แต่มิได้ห้ามจากหลังการประกวด จึงสามารถเห็นได้ว่าจะมีงานโฆษณาสินค้าอาทิ วงเดือน ภูมिरัตน์ นางสาวไทย พ.ศ. 2479 กับโฆษณาสบู่ซักผ้า หรือการนำชื่อของนางสาวพิสมัย โชติวุฒินางสาวไทย พ.ศ. 2481 มาตั้งเป็นชื่อสินค้าคือ ครีมพิสมัย¹³ จะพบว่าหน้าทีกระทำแก่เอกชน หรือหน้าทีทางการค้าและการพาณิชย์ในการประกวดนางสาวไทยยุคต้นนี้ยังไม่เด่นชัดมากนัก

¹³หนังสือพิมพ์ประมวญวัน, 8 มกราคม 2481 หน้า18

กล่าวโดยสรุปการจัดกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยยุคที่ 1 “เพื่อช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ” เป็นกิจกรรมการประกวดที่มุ่งเน้นส่งเสริมนโยบายการสร้างชาติเป็นหลัก จุดประสงค์เพื่อเชิญชวนประชาชนมาเที่ยวงานฉลองรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งเป็นสื่อหนึ่งในการประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญ เพื่อหาสาวงามมาเป็น “ศรีสง่าแก่อัฐธรรมนูญ” โดยมีได้มุ่งหวังผลกำไรในการจัดกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยแต่อย่างใด โดยกิจกรรมนี้ผู้รับผิดชอบการจัดประกวดจะเป็นหน่วยงานรัฐบาลทั้งสิ้น

3.2.2 ยุคที่ 2 การประกวดนางสาวไทยยุค “เพื่อการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ” (พ.ศ. 2507-2515)

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการประกวดนางสาวไทยในยุค “เพื่อการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ”

1. การขยายตัวของเศรษฐกิจทุนนิยม

การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ เป็นยุคการประกวดนางสาวไทยมุ่งส่งนางสาวไทยไปประกวด Miss Universe เป็นยุคแรกๆ ประกอบกับภาวะในช่วงนั้นด้วยนโยบายของผู้นำ และสภาพการณ์บ้านเมืองรวมทั้งเศรษฐกิจไทยมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยเข้าสู่ความเป็นทุนนิยมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลของการเมืองต่างประเทศที่สหรัฐอเมริกาต้องการใช้ประเทศไทยเป็นยุทธศาสตร์ในการปิดกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงพยายามที่จะพัฒนาและให้การสนับสนุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีกินดี เพื่อมิต้องตกเป็นคอมมิวนิสต์ ผลจากการเมืองต่างประเทศทำให้รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ พยายามให้ความสำคัญในเรื่องอยู่ดีกินดีของประชาชนและมีความเชื่อมั่นว่า หน้าที่สำคัญของประชาชน คือ การประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวในขณะที่รัฐบาลรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลคอยช่วยเหลือ¹⁴

ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การพัฒนาเศรษฐกิจได้ดำเนินไปตามแนวทางเสรีนิยมอย่างเด่นชัด ความเป็นทุนนิยมนี้เองที่เปิดโอกาสให้เอกชนสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างเสรี โดยรัฐบาลจะเข้าช่วยเหลือในด้านที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ จากนโยบายเศรษฐกิจสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ว่า

นโยบายสำคัญยิ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจได้แก่ การส่งเสริมการขยายตัวกิจการด้านเอกชน ส่วนรัฐบาลจะมุ่งหนักในด้านดำเนินงานในกิจการ ประเภทขั้นพื้นฐาน เพื่อให้กิจการของเอกชนขยายได้โดยสะดวกในระยะข้างหน้า¹⁵

¹⁴ สมบัติ จันทรวงศ์, รั้งสรรค์ ธรรมพินธุ์(บรรณาธิการ), รักเมืองไทย เล่ม 1.(กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2519)หน้า 55-56

¹⁵ ศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา, อุกฤษฏ์ ปัทมานนท์, เศรษฐกิจไทยในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, (เอกสารประกอบการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย, 2525), หน้า 13

การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างเสรี ทั้งในเรื่องการค้า อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ฯลฯ มีผลทำให้การประกวดนางสาวไทยมีเป้าหมายอันแตกต่างจากยุคช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ คือ ต้องการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ เพื่อให้เป็นที่รู้จักของต่างชาติโดยหวังผลการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหลัก หากดูตัวเลขการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในรอบระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2503 – 2507) การเติบโตของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 27.98%¹⁶

การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้จึงมุ่งตอบสนองของการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ พร้อมกับการส่งเสริมนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แทนที่จะเพื่อสนับสนุนประชาสัมพันธ์การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยดังเช่นยุคก่อน

2. บรรยากาศทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.1 บรรยากาศทางการเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศ

บรรยากาศภายในประเทศเป็นเรื่องความไม่คงที่และไม่สงบทางการเมือง สำหรับการประกวดนางสาวไทยนั้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการจัดและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างไทย-อเมริกาที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ด้วยจุดประสงค์ร่วมกันคือ การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ไทยจึงได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ ส่งผลต่อการขยายตัวทางการค้าอย่างมาก กล่าวคือ ในพ.ศ. 2503-2516 ชาวอเมริกันได้เข้ามาลงทุนในธุรกิจแขนงต่างๆ รวม 34.501% ขณะที่ญี่ปุ่นรองลงมา คือ 16.54%¹⁷

2.2 บรรยากาศทางสังคมและเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศ

ทางสังคมก็เช่นกัน การได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกาทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมอเมริกันเข้ามาในสังคมไทย อาทิ การแต่งกาย เครื่องอุปโภคบริโภค ลักษณะของวัฒนธรรมอันมาจากสื่อตะวันตกจากทางสื่อภาพยนตร์ การแต่งกายกระโปรงมินิส

¹⁶ สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. การประกวดนางสาวไทย(พ.ศ.2477-2530). (กรุงเทพฯ : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.), หน้า 62

¹⁷ สมภพ มานะรังสรรค์. การขยายตัวของระบบทุนนิยมในประเทศไทย(พ.ศ.2488-ปัจจุบัน). (กรุงเทพฯ, สร้างสรรค์, 2524.), หน้า99

เกสต์ ไมโครเกสต์ กางเกงฮอทแพท กางเกงทรงเดฟ รองเท้าบูธ เครื่องอุปโภค บริโภคจากต่างประเทศพวกเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ รถยนต์ โทรทัศน์ ตู้เย็น ก่อให้เกิดการนิยมการบริโภคของต่างประเทศประเภทฟุ่มเฟือย

สภาพสังคมเศรษฐกิจและสังคมที่เริ่มการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบทุนนิยม ส่งผลให้การประกวดนางสาวไทยมีวัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงเข้าสู่การแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ รวมทั้งการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก มีผลทำให้การประกวดนางสาวไทยมีลักษณะเป็นแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้นทั้งในเรื่องเกณฑ์การตัดสิน รูปแบบการประกวด เครื่องแต่งกาย ฯลฯ ทำให้การประกวดนางสาวไทยเป็นงานบันเทิงที่มีผู้สนใจในงานวชิราวุธานุสรณ์ เช่นเดียวกับอดีตที่ได้รับ ความสนใจในงานฉลองรัฐธรรมนูญ

2.2.1 การเติบโตทางการค้าของธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม ทำให้เกิดสภาพแข่งขันทางการค้าและเริ่มมีการใช้โฆษณาทางสื่อต่างๆ แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ในยุคแรกการโฆษณาใช้สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะทางหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นรูปแบบที่เก่าแก่ที่สุดในเมืองไทย การโฆษณาผ่านวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2475 และสื่อโทรทัศน์ที่เริ่มออกอากาศครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2498 (อ131) อิทธิพลการค้าเงินธุรกิจอย่างทุนนิยมเสรีนี้ ได้กระจายไปสู่การประกวดความงาม โดยเฉพาะการประกวดนางสาวไทยเพราะเป็นการประกวดความงามที่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือมากที่สุดในขณะนั้น ซึ่งเห็นได้จากกรณีที่เอกชนเข้ามามีบทบาทในฐานะผู้จัดส่งหรือผู้สนับสนุนนางงามเข้าประกวด โดยผ่านการโฆษณาผ่านสายสะพานของนางงาม

2.2.2 การเติบโตและขยายตัวอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในช่วง พ.ศ. 2503-2507 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวเพิ่มขึ้น 27.98% เป็นผลทำให้จุดมุ่งหมายของการประกวดนางสาวไทยจากเดิม เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งบทบาทนี้ดูเหมือนจะขาดตอนไปแล้วเพราะการยกเลิกการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญ ต่อมาเมื่องานฉลองรัฐธรรมนูญล้มเลิกไป การใช้ตำแหน่งนางสาวไทยจึงเป็นไปเพื่อการเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับประเทศในรูปแบบการเข้าร่วมประกวดความงามในระดับนานาชาติ ทำให้ชาวต่างชาติรู้จักประเทศไทยและเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย

การประกวดนางสาวไทยยุค "การประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ" บทสรุปปัจจัยหลักที่ทำให้การประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ต่างจากยุค "ช่วยชาติและรัฐธรรมนูญ" จุดเด่นนั้นก็คือการที่บริษัท Miss Universe ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ในการจัดประกวดนางงามในสหรัฐอเมริกา ได้เข้ามาในประเทศไทยเพื่อติดต่อให้ประเทศไทยส่งสาวงามเข้าประกวด นับว่าเป็น

ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง ช่วงพ.ศ. 2500-2515 ความสัมพันธ์ของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น การเข้าร่วมการส่งนางงามเข้าประกวด Miss Universe นับเป็นอีกวิธีทางกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น

มติประธานกรรมการได้พิจารณาอย่างรอบคอบว่า การประกวดควรใช้ชื่อว่าการประกวด "นางสาวไทย" เพราะถ้าหากว่าในปีใดที่ผู้ชนะเลิศและได้รับเลือกเป็นนางสาวไทย เมื่อสตรีผู้นั้นมีการศึกษาและหน้าตาดี พอลงส่งไปประกวดนางสาวโลกแล้ว เราก็อาจส่งไปประกวด โดยอาจมีสปอนเซอร์สนับสนุนก็ได้... ด้วยเหตุนี้เองจึงต้องใช้ชื่อว่าประกวดนางสาวไทยไปก่อน เพราะถ้าใช้ชื่อว่า นางงามวชิราวุธ แล้วส่งไปประกวดนางงามโลกโดยเรียกชื่อในการส่งว่า นางสาวไทย ประชาชนจะตำหนิในภายหลัง¹⁸

นอกจากนี้ทางผู้จัดได้กล่าวว่าการประกวดนางสาวไทยนอกจากก่อประโยชน์แก่สตรีไทย เนื่องจากเป็นการยกย่องเกียรติและความงามของสตรีไทยแล้ว ยังเป็นการนำความงามของสตรีไทยเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ประเทศไทยเรา ละทิ้งการประกวดความงามของสตรีที่เรียกว่า "นางสาวไทย" มาเป็นเวลานานแล้ว ในขณะที่เกือบทุกประเทศทั่วโลกมีการจัดประกวดนางสาวประจำชาติของเขาทุกปี เฉพาะอย่างยิ่งที่น่าสนใจคือ ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงของเราได้จัดประกวด และส่งนางสาวประจำชาติของเขาไปประกวดนางสาวโลก และได้รับตำแหน่งอันมีเกียรติมาแล้ว¹⁹

อีกประการหนึ่งคงเป็นที่ยอมรับกันอย่างน่าภาคภูมิใจแล้วว่า สุภาพสตรีไทยเรามีทั้งความอ่อนหวาน และละมุนละม้ายและมีทั้งความงามตามธรรมชาติ ประกอบด้วยผิวพรรณอันละเอียดอ่อน ไม่แพ้ความงามของสตรีชาติหนึ่งใดในโลก เมื่อเป็นเช่นนี้ ประกอบกับเหตุผลที่กล่าวแล้ว จึงน่าจะช่วยกันคัดเลือกส่งเสริมให้ความงามของสตรีไทยเด่นชัดและเป็นที่ยอมรับแก่สายตาชาวโลกทั่วไป การคัดเลือกและส่งเสริมจะกระทำได้กว้างขวางและเป็นธรรม ก็ด้วยการประกวดประชันกันขึ้นเท่านั้น²⁰

¹⁸ กจช.ก/ป7/2507/บ19.4,งานวชิราวุธานุสรณ์

¹⁹ คำแถลง พลเอกกฤษณ์ สีวะรา พ.ศ. 2507

²⁰ สุจิตร์ นางสาวไทย, 2527 หน้า 8

การที่ประเทศไทยส่งนางสาวไทยไปประกวด Miss Universe ก็ประสบความสำเร็จอย่างสูง เมื่อ อภิสรา หงษ์สกุล ได้รับตำแหน่ง Miss Universe ในปี พ.ศ. 2507 และ จิระนันท์ เศวตนันต์ ได้ตำแหน่งรอง Miss Universe ในปี พ.ศ. 2508 ทำให้การประกวดนางสาวไทยกลับมาได้รับการยอมรับจากประชาชนและสื่อมวลชนอีกวาระหนึ่ง

ความสำเร็จดังกล่าว จึงเป็นคำตอบที่ชัดเจนว่าสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธฯ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งนางสาวไทยไปประกวดนางสาวโลก และนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ นับว่าความสำเร็จในยุคนี้เป็นช่วงเวลาที่ทำให้กิจกรรมการประกวดความงามหลายแขนง หลายผู้จัดเติบโตขึ้น อีกทั้งยังได้รับความสนใจของประชาชนและสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก แต่ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดในยุคการประกวดนางสาวไทยยุคนี้ คือการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลกอย่างแท้จริง

3.2.2.3 ยุคที่ 3 การประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคต้น” (พ.ศ. 2527-2539)

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการประกวดนางสาวไทยในยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น”

การประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น” นี้ เป็นยุคที่มีผลสืบเนื่องโดยตรงจากยุคเพื่อการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศ โดยกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยนั้นได้รับความสนใจเข้าชมจากคนในชุมชนเมืองเป็นหลัก จึงทำให้มีผู้สนับสนุนรายใหญ่ และรายย่อยเกิดขึ้นจากยุคการประกวดนางสาวไทยแรกเริ่มมาก กอปรกับการประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น” หรือ “เพื่อการพาณิชย์ยุคต้น” ในช่วงเวลานี้ เหตุที่เรียกให้เข้าใจง่ายว่ายุคเพื่อการค้า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการประกวดเพื่อการค้านี้ คือ การพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสาร

สื่อมวลชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์การประกวดนางสาวไทยในวงกว้าง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ การเกิดวิทยุกระจายเสียงในปี พ.ศ. 2474 ก็เป็นช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการประกวดนางสาวไทย เนื่องจากผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยยุค พ.ศ. 2477 – 2497 จะมีหน้าที่ กล่าวปราศรัยกับประชาชน เป็นโอกาสที่ทำให้คนเมืองหลวงได้รู้จักกับนางสาวไทยทางเสียง ส่วนการถ่ายทอดสดการประกวดนางสาวไทยมีขึ้นเป็นครั้งแรก พ.ศ. 2508 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 และทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดสดแทนในปี พ.ศ. 2510 แต่ว่าการถ่ายทอดสดในสมัยนี้ก็มีแต่เฉพาะคนกรุงเทพฯ ที่ได้รับชมการถ่ายทอดสด ส่วนภูมิภาคอื่นๆ คงชมในส่วนของการบันทึกเทป จนกระทั่งพ.ศ. 2522 ตาม

โครงการ “ขยายส่วนกลางโทรทัศน์ไปสู่ชนบท” จึงเป็นยุคแรกๆ ที่คนชนบทบางพื้นที่ได้ชมการถ่ายทอดสดไปพร้อมๆ กับคนเมือง

เมื่อกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับช่วงเวลาการถ่ายทอดสดรวมทั้งเป็นกิจกรรมเรื่องของความงามที่ได้รับความสนใจจากประชาชน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกที่ธุรกิจการค้าที่ผลิตจำนวนมากแบบอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสินค้าที่ต้องการการรับรู้ในตราสินค้านั้นๆ จากประชาชน จะเข้ามาแสวงหาโอกาสหรือช่องทางการสื่อสารกับประชาชนผ่านสื่อมวลชนมุกกว้างไม่ว่าจะเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จึงทำให้ผู้ผลิตตราสินค้าเหล่านี้ออกมายุติพื้นที่การสื่อสารกับประชาชน และอีกช่องทางหนึ่งนั่นก็คือ กิจกรรมการประกวดนางสาวไทย

ธุรกิจการโฆษณากับการประกวดนางสาวไทย

ธุรกิจการโฆษณาโดยใช้การประกวดนางสาวไทยเป็นสื่อ นั้น มีปรากฏมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มแต่ด้วยเงื่อนไขของผู้จัด ซึ่งในยุคแรกๆ คือ รัฐบาลที่มุ่งหมายจุดประสงค์การจัดการประกวดนางสาวไทยเพื่อใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์รัฐธรรมนูญเป็นหลักมิใช่การจัดการการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาเพื่อหวังรายได้หรือกำไรดังเช่นยุคที่ 3 นี้ จึงทำให้มีการจำกัดและควบคุมบทบาทธุรกิจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย แต่ถึงแม้ว่าหน่วยธุรกิจจะไม่ได้รับการเปิดกว้างให้เข้าร่วมเป็นคณะผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทยในทางตรง แต่ในทางปฏิบัติแล้วอิทธิพลของธุรกิจการค้าได้แทรกเข้ามาหลังจากการจัดงานประกวด โดยมุ่งตรงต่อผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยในลักษณะ Presenter สินค้าต่างๆ โดยมากมักจะเป็นสินค้ากลุ่มเพื่อความงาม ลักษณะการเป็น Presenter นี้ได้สืบทอดรูปแบบมาจนถึงปัจจุบัน

ดังเช่นการเข้ามาของบริษัทคอลเกต-ปาล์มโอลีฟ ซึ่งมีคู่แข่ง คือ บริษัทลีเวอร์บราเธอร์หรือ บริษัทยูนีลีเวอร์ ในปัจจุบัน จึงทำให้ทั้งคู่นอกจากจะเร่งพัฒนาคุณภาพสินค้าเนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าประเภทเดียวกันแล้ว ทั้งสองบริษัทยังมีการเร่งการโฆษณาภายในประเทศเพื่อให้ผู้บริโภคทราบรายละเอียดสินค้าผ่านการโฆษณา จนเมื่อพ.ศ. 2528 บริษัทคอลเกต-ปาล์มโอลีฟได้ผลิตสบู่ขึ้นวางตลาด ทางคอลเกตก็ได้นำกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยมาเป็นช่องทางการโฆษณาสินค้า ด้วยการเป็นผู้สนับสนุนหลักการประกวดนางสาวไทย ดังคำกล่าวของ มร. แวน กัส ว่า

“ทางด้านโปรโมชัน เรามีแคมเปญใหญ่อิงกับนางสาวไทย... เราจะจัดประกวดนางสาวไทยร่วมกับสมาคมศิษย์เก่าวชิราวุธ ซึ่งแถลงข่าวไปแล้วในนามของคอลเกตปาล์มโอลีฟ เพราะตอนนั้นยังไม่ Launch สินค้าตัวนี้... แต่ความจริงแล้วเราต้องการเอาสบู่ปาล์มโอลีฟไปผูกกับนางสาวไทย... ถ้าประสบความสำเร็จเราจำทำไปทุกปี”

จากการตั้งเป้าหมายการอิงผลิตภัณฑ์โฆษณาและสร้างความน่าเชื่อถือของสินค้าด้วยกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย จึงทำให้บริษัทคอลเกตฯ ทุ่มเงินจำนวนหลายล้านบาทให้การจัดการประกวดนางสาวไทย เพื่อให้ได้รับสิทธิ์ในการจองพื้นที่เวลาโฆษณา และสิทธิ์ในตัวนางสาวไทยในการเป็น Presenter

การเข้ามาของบริษัท Miss Universe กับการเติบโตของธุรกิจการประกวดนางสาวไทย

การประกวด Miss Universe เป็นการประกวดนางงามในระดับสากล จัดขึ้นโดยธุรกิจสัญชาติอเมริกัน คือ บริษัทแปซิฟิก นิตติ้ง มิลล์ เมื่อพ.ศ. 2494 ต่อมาได้ขายกิจการให้แก่บริษัทโกเชอร์รอกซ์ในพ.ศ. 2498 และบริษัทพาราเมท์ พิคเจอร์ ในพ.ศ. 2524

ธุรกิจนางงามระดับชาติ หรือบริษัท Miss Universe จะมอบหมายให้แต่ละประเทศเป็นเสมือนเอเยนต์ของบริษัทฯ โดยรับภาระในการจัดหาสาวงามในการประกวดของตน การเข้ามาของบริษัท Miss Universe นี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยรื้อฟื้นการประกวดนางสาวไทยขึ้นอีกครั้งและสำเร็จในพ.ศ. 2527 ท่ามกลางการสนับสนุนและคัดค้านการรื้อฟื้นการจัดการประกวดนางสาวไทยจากหลายฝ่าย ดังปรากฏในจุดมุ่งหมายการประกวดนางสาวไทย “เพื่อคัดเลือกสาวงามให้แก่บริษัทนางงามจักรวาล เพื่อจะได้นำไปประกวดชิงตำแหน่งนางงามจักรวาลเท่านั้น”

ธุรกิจนางงามระดับชาติ หรือบริษัท Miss Universe เมื่อได้เข้ามาทำสัญญากับประเทศไทย ในสัญญาดังกล่าวทำให้การประกวดนางสาวไทยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามที่บริษัท Miss Universe กำหนด จึงมีส่วนทำให้รูปแบบการประกวดนางสาวไทยมีความเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจการค้าในระบบทุนนิยมเพิ่มขึ้น จนในปัจจุบันได้แปรผันเป็นธุรกิจนางงามอย่างเต็มรูปแบบ ดังจะกล่าวต่อไปในการประกวดนางสาวไทยยุคที่ 4

ทัศนคติต่อการจัดการประกวดนางสาวไทยในยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น” บนรูปแบบเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

ทัศนคติต่อการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ ยังคงมีทั้งกลุ่มที่คัดค้านและกลุ่มที่เห็นด้วยอย่างเช่นเคยในอดีต

การประกวดนางสาวไทยยุคนี้ ก่อเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากการปรากฏข่าวเรื่องการจัดประกวดนางงามโลก หรือ Miss Universe ในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2526 ซึ่งปรากฏสะท้อนในบทความต่างๆ ที่สะท้อนถึงทัศนคติต่อสตรีร่วมกัน คือ การปฏิเสธถึงการยอมรับคุณค่าสตรีจากความงามทางรูปโฉม โดยเชื่อว่าการประกวดความงามจากรูปโฉมภายนอกเป็นการกดขี่ทางเพศ เป็นการสร้างค่านิยมแห่งความงามให้กับกลุ่มสตรีไทยในทางที่ผิด ทำให้สตรีกลายเป็นเสมือนวัตถุ

ทางเพศ และเป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์และกำไรของผู้จัดการประกวดจากเรือนร่างของสตรี อันอาจจะทำให้สตรีไทยเข้าใจในแนวทางที่ว่า ความสวยงามของรูปร่างหน้าตาสามารถสร้างมูลค่าแลกเปลี่ยนในสังคมได้ ซึ่งกระแสวิจารณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในบทความหลายแขนง อาทิ บทความเรื่อง “ประกวดขาค่อน : คุ่มค่าหรือไม่”²¹ “นางงามจักรวาล ประเมินผลได้และผลเสียทางเศรษฐกิจและสังคม”²²

การต่อสู้กับการคัดค้านจากกระแสสังคมก็เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเช่นกัน วิธีการฝ่าความไม่เห็นด้วยดังกล่าวทางผู้จัดจึงหันมาให้ความสนใจและเข้มงวดกับมาตรฐานการตัดสินด้านความงาม โดยมุ่งให้ความสำคัญนอกจากความงามแล้วยังให้ความสำคัญกับสติปัญญา ความสามารถ เช่น การเริ่มการตัดสินรอบ 5 คนสุดท้ายด้วยการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ชมการประกวดได้เห็นถึงศักยภาพทางด้านสมองของผู้ประกวดนางงาม และหลังจากการประกวดทางผู้จัดได้พยายามสร้างภาพลักษณ์เรื่องความงามกับความสามารถต้องไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อคานกระแสวิจารณ์ที่มีอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งถึงยุคปัจจุบัน

กิจกรรมการประกวดนางสาวไทยในยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น” นี้เกิดขึ้นบนท่ามกลางกระแสวิจารณ์อีกครั้ง และด้วยความสำเร็จโดยเฉพาะปี พ.ศ. 2531 นางงามไทยสามารถคว้าตำแหน่งระดับนานาชาติมาครองได้มากมาย อาทิ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทยประจำปี พ.ศ. 2530 คว้าตำแหน่ง Miss Universe ปรียานุช ปานประดับ รองนางสาวไทยอันดับหนึ่ง ได้รับรางวัลชนะเลิศ Miss Asia-Pacific และ ภััสสร บุญยเกียรติ ชนะเลิศตำแหน่งขวัญใจช่างภาพการประกวด Miss International เป็นต้น

ความสำเร็จเหล่านี้ทำให้เหล่าผู้สนับสนุนการจัดการประกวด ผู้สนับสนุนส่งนางงามเข้าประกวดกิจกรรมนางสาวไทยมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดนางสาวไทยยิ่งขึ้นทั้งรายเก่ารายใหม่ ดังนั้นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของการประกวดนางสาวไทยบนเวทีโลกนี้เอง เป็นตัวผลักดันอันสำคัญให้วงการธุรกิจการประกวดนางสาวไทยได้รับความนิยม และเติบโตในทางเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

²¹ กฤตยา อาชวนิจกุล, “ประกวดขาค่อนคุ่มค่าหรือไม่” (มติชน ,1 พฤศจิกายน 2526), หน้า 5

²² ปราณี ทินกร, “นางงามจักรวาล ประเมินผลได้ผลเสียทางเศรษฐกิจและสังคม” (มติชน ,17 ตุลาคม 2526), หน้า 5

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การประกวดนางสาวไทยเข้าสู่ยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น” นอกจากจะเกิดจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและบริการแล้ว ปัจจัยอันสำคัญที่ทำให้ได้รับการสนับสนุนและความสนใจจากสื่อมวลชนและหน่วยธุรกิจเอกชนนั้นคือ ความสำเร็จและการได้รับการยอมรับทั้งเรื่องความงามและความสามารถของผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยบนเวทีนานาชาตินั่นเอง จึงทำให้การประกวดนางสาวไทยได้รับการยอมรับทั้งต่อสื่อมวลชน และวงการอุตสาหกรรมการค้าและโฆษณา

หน้าที่รับผิดชอบของผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น”

1. หน้าที่กระทำแก่ประเทศชาติและสังคมของนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น”

หน้าที่ทั้งทางการเมืองในยุคนี้ถือว่าน้อยมาก จะมีก็แต่ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก นางสาวไทย พ.ศ. 2531 ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทูตสันถวไมตรีจากกระทรวงต่างประเทศ ในฐานะนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศ กิจกรรมทางสังคมก็ยังไม่เด่นชัดมากในช่วงนี้ เพราะหน้าที่ส่วนใหญ่พึงกระทำแก่เอกชนมากกว่า

2. หน้าที่กระทำแก่เอกชน

เนื่องจากการประกวดนางสาวไทยในยุคนี้ได้สร้างชื่อเสียงสำหรับการประกวดในระดับนานาชาติอย่างมากมายหลายคน ดังนั้นเหล่าผู้สนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน ประชาชน และสื่อมวลชนจึงให้การยอมรับและสนใจอย่างมากมาย กอปรกับการขยายตัวทางการผลิตและบริการมีมากขึ้น ดังนั้นหน้าที่ที่ชัดเจนก็คือ การใช้นางสาวไทยเป็นสื่อทางธุรกิจการค้า ทั้งตามสัญญาที่บริษัทนั้นๆ ได้ทำไว้กับบริษัทในในฐานะผู้จัดการประกวดร่วม หรือนางงามคนนั้นได้ทำไว้กับผู้สนับสนุนตนเข้าประกวด แต่โดยภาพรวมทั้งหมดนี้ในยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและการโฆษณายุคต้น” จะได้รับอิทธิพลทางการค้าการพาณิชย์มาควบคุมก่อนและหลังการประกวดทุกขั้นตอน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการประกวดนางสาวไทยยุคนี้จึงเป็นยุคเริ่มแรกไปเพื่อการค้าและการโฆษณา โดยมีสื่อมวลชนเป็นสื่อนำเสนอ

3.2.2.4 ยุคที่ 4 การประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น” (พ.ศ. 2543 – ปัจจุบัน)

การวิเคราะห์ยุคนี้นับว่ามีความสำคัญต่อการวิจัยที่สุด เนื่องจากช่วงเวลาการจัดการประกวดเป็นช่วงเวลา เศรษฐกิจขับเคลื่อนบนกระแสทุนนิยมอย่างเต็มรูปแบบทางสื่อต่างๆ ผลิตภัณฑ์สินค้าบริการต้องใช้ประโยชน์จากช่องทางของสื่อทุกชนิด จะทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ของทุนนิยมไทยกับทุนวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจน อันเป็นเป้าหมายของงานวิจัยนี้

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น”

การเติบโตของระบบทุนนิยมอย่างเข้มข้น

การเติบโตของทุนนิยมในบั้นนี้ จะกล่าวถึงการเติบโตในรูปแบบของสื่อสารมวลชน และการใช้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค นอกจากผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะต้องพัฒนาควบคู่กับความต้องการของผู้บริโภคแล้วการใช้การสื่อสารการตลาด (Marketing Communication) ก็เป็นสิ่งสำคัญ การแข่งขันดังกล่าวจึงเกิดขึ้นในระดับการใช้เครื่องมือการสื่อสารมวลชนเป็นหลักในการแข่งขันชิงชัยชนะให้กับผลิตภัณฑ์ของตนบนโลกทุนนิยม เพื่อเร่งกระแสบริโภคนิยม ดังนั้นการเติบโตของวงการโฆษณาและการสื่อสารจึงต้องขยายตัวและพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของทั้งผู้บริโภครายใหญ่ ผู้บริโภครายใหญ่ในที่นี้ก็คือ ผู้ผลิตสินค้าและบริการให้ผู้บริโภคอีกต่อหนึ่ง และผู้บริโภครายย่อย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น”

การประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น” การเปลี่ยนแปลงในยุคนี้นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เกิดจาก 2 ปัจจัยหลักคือ

1. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน (ผู้จัดการประกวดนางสาวไทย)
2. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก (ผู้เกี่ยวข้องด้านต่างๆ กับการประกวดนางสาวไทย)

ปัจจัยและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในต่อการประกวดนางสาวไทย

ปัจจัยภายในสำหรับการวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นจากผู้จัดการประกวดนางสาวไทย คือ สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ และ ITV

ความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนนั้นคือ การที่สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธร่วมสัญญาการจัดการประกวดนางสาวไทยกับพันธมิตรใหม่อย่าง ITV ทำให้รูปแบบการจัดประกวดที่เคยปฏิบัติมาเวลานั้นเปลี่ยนไป เนื่องจากสัญญาการส่งนางงามเข้าร่วมประกวดนางงามโลก (Miss Universe) ตกเป็นของผู้จัดการประกวดเดิม คือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ทำให้การจัดการประกวดนางสาวไทยมิได้เพื่อมุ่งส่งนางสาวไทยเข้าประกวดนางสาวโลกอย่างเช่นเคย การเปลี่ยนแปลงพันธมิตรร่วมจัดการประกวด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- เกณฑ์การตัดสิน การจัดการประกวดเพื่อหาผู้ครองตำแหน่งนางสาวไทยมิได้เพื่อส่งเข้าร่วมประกวดนางงามโลกอย่างเช่นเคย ทำให้เกณฑ์การตัดสินเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมคือมุ่งหาสาวงามคนไทยที่งามอย่างสากล เพื่อที่จะได้รับความนิยมชมชอบในระดับนานาชาติด้วย ก็มิได้อิงเกณฑ์ดังกล่าวอีกต่อไปแต่กลับหาสาวงามที่มีแบบฉบับนิยมอย่างไทยในสมัยของการประกวดนั้นและต้องพูดภาษาไทยได้อย่างชัดเจน เพราะผู้ครองตำแหน่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่หลักๆ ในประเทศไทยแทนที่จะเป็นต่างประเทศ
- วัตถุประสงค์การจัดสำหรับวชิราวุธนั้นในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์คงไว้เพื่อภาพลักษณ์และผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก ส่วน ITV ในฐานะองค์กรผู้จัดร่วม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถานีในการมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจให้กับสถานีและลูกค้าของสถานี กล่าวคือ วัตถุประสงค์เพื่อภาพลักษณ์และมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่องค์กรผู้จัดมากกว่าวัตถุประสงค์ภาพลักษณ์ระดับประเทศ
- จุดมุ่งหมายการจัดการประกวด จากเดิมเพื่อตอบสนองต่อการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยการส่งสาวงามจากไทยร่วมประกวดในเวทีโลก แต่จุดมุ่งหมายของการประกวดในยุคนี้ คือ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ภายในประเทศ โดยทุกฝ่ายมุ่งเน้นเพื่อผลประโยชน์ทางภาพลักษณ์และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเพื่อประโยชน์และภาพลักษณ์อันดีของผู้จัดการประกวด และองค์กรร่วมเท่านั้น

ปัจจัยและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกต่อการประกวดนางสาวไทย

ปัจจัยภายนอกในที่นี้หมายถึง องค์กร่วม อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สภาสตรีแห่งประเทศไทย ฯลฯ องค์กรผู้สนับสนุนการจัดการประกวดนางสาวไทย (สปอนเซอร์) อาทิ ผลิตภัณฑ์ตราช้าง, Arty, BSC บริษัท โอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด ฯลฯ กล่าวคือ องค์กรผู้สนับสนุนเหล่านี้ในฐานะผู้ผลิตสินค้าและบริการ การสนับสนุนการประกวดนางสาวไทยของหน่วยงานเอกชนนอกจากจะเป็นไปเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กร และสินค้าตนแล้ว ยังมุ่งหวังการตอบแทนในรูปแบบสื่อสารมวลชนครบวงจรจากผู้จัด ในรูปแบบช่วงเวลาการประชาสัมพันธ์ สินค้าและการโฆษณา หรือการมีอำนาจผูกขาดต่อผู้ที่จะครองตำแหน่งนางสาวไทยต่อไป โดยในแต่ละช่วงการจัดการประกวดนางสาวไทยจะถูกควบคุมจากปัจจัยภายนอกเหล่านี้ในรูปแบบการจัดประกวด หรือภาระหน้าที่ผูกพันของผู้จัดการประกวด หรือนางงามผู้ได้รับตำแหน่งกับผู้สนับสนุนเหล่านี้

ปัจจัยภายนอกเหล่านี้จากผู้สนับสนุนการประกวด นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะสภาพสังคมเศรษฐกิจปัจจุบัน การประกวดนางสาวไทยมิได้มีเงินสนับสนุนการจัดประกวดจากภาครัฐอีกต่อไป ดังนั้นผู้จัดจะจัดการประกวดได้ก็เพราะได้รับการสนับสนุนทางด้านกำลังเงินจากผู้สนับสนุน ดังกล่าว ทำให้ผู้สนับสนุนเป็นผู้กำหนดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการประกวดในลักษณะมีสิทธิมีเสียงมากอยู่ การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการประกวดผู้ครองตำแหน่งจะต้องกลายตนเองไปเป็น Presenter, Brand Ambassador การมีหน้าที่ผูกพันอย่างผูกขาดตามสัญญาทันทีหลังจากที่ได้รับตำแหน่งในปีนั้น
- จุดมุ่งหมายของกลุ่มปัจจัยภายนอก (ผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทย) มุ่งเข้าไปสนับสนุน รวมทั้งแทรกแซงเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือกลวิธีต่างๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ตราสินค้าตนมากที่สุด เพื่อให้ได้พื้นที่ในใจประชาชนโดยผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่างๆ ที่การประกวดนางสาวไทยใช้ในการประชาสัมพันธ์ตนเอง เพื่อมุ่งขายสินค้า
- ผู้สนับสนุนเป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้สตรีในกลุ่มอายุ 18-25 ปี เข้ามาสนใจเสนอตนเองเข้าประกวด หรือเสนอตนเองเป็นสินค้า อาทิ การจ่ายค่าเงินรางวัลจำนวนมากให้กับผู้ได้รับรางวัลในตำแหน่งต่างๆ นับว่าผู้สนับสนุน (ผู้จ่ายรางวัล) มีความสำคัญต่อการมาประกวดในปีนั้นๆ อย่างมาก แต่ในที่นี้ไม่รวมถึงเรื่องความรู้สึก หรือความคาดหวังของผู้เข้าประกวดในอนาคต (อาทิ การเข้าวงการบันเทิง หรือชื่อเสียง)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกดังกล่าวเป็นไปเพื่อตอบสนองรูปแบบทางการค้าและเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมทั้งสิ้น ทั้งก่อนการประกวด ระหว่างการประกวด และหลังการประกวด ทั้งรูปแบบต่อผู้จัดการประกวด (สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธ และ ITV) ผู้สนับสนุนการจัดการประกวด ผู้สนับสนุนผู้เข้าประกวดรายย่อย และผู้ครองตำแหน่งนางสาวไทย ซึ่งการประกวดนางสาวไทยในปัจจุบันนี้คือ ความมุ่งหวังมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น

ปัจจัยอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพันธมิตรร่วมการจัดการประกวดนางสาวไทยของวชิราวุธฯ และผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนพันธมิตรร่วม (สถานีโทรทัศน์)

เริ่มจากสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ มอบสิทธิให้กับสถานีโทรทัศน์ ไอทีวี ซึ่งจากเดิมสิทธิ์เคยเป็นของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 จึงทำให้วัตถุประสงค์หลักของการประกวดนางสาวไทยเพื่อส่งนางสาวไทยไปประกวด Miss Universe นั้น ไม่ใช่สิทธิที่พึงกระทำได้ของการประกวดนางสาวไทยอีกต่อไป กล่าวคือ สัญญาการส่งสาวงามไปประกวด Miss Universe ยังคงเป็นของช่อง 7 ส่วนการประกวดนางสาวไทยที่ได้ย้ายมาเป็นสิทธิของITV มีจุดประสงค์เพื่อเป็นทูตวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เมื่อจุดประสงค์การประกวดนางสาวไทยมิได้เป็นเช่นเคย ทำให้วชิราวุธในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ ต้องหา Position ของตนเองใหม่ ในที่นี้คือ ความงาม 3 มิติ คือสตรีต้องงามรูปร่าง ความคิด และจิตใจ จึงทำให้การประกวดนางสาวไทยมิได้ค้นหาแต่สตรีที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม แต่ยังต้องมีการศึกษาที่ดี และความประพฤติโดยภาพรวมต้องเหมาะสมในสภาพสังคมไทยอีกด้วย ถึงแม้ว่าพันธมิตรเดิมได้ฝังรากทิ้งไว้กับสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในโลกเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับการที่ทุกสิ่งเป็นสินค้าอย่างเต็มขั้น ความแตกต่างของการประกวดนี้เองจะทำให้วชิราวุธฯ ได้นางงามที่แตกต่าง เมื่อมีสินค้าที่แตกต่างอย่างเป็นที่ต้องการของท้องตลาดก็ย่อมขายได้ เพื่อสร้างผลประโยชน์การจัดการประกวดนางงามที่ชัดเจน เพราะวชิราวุธฯ นั้นได้หลุดจากอำนาจผูกขาดการเป็นผู้จัดการประกวดนางงามของไทยแต่เพียงเจ้าเดียวเสียแล้ว ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าหลังจากที่มีการประกวดนางสาวไทยซึ่งเป็นการประกวดความงามระดับชาติแล้ว ยังเกิดการประกวดความงามระดับชาติขึ้นในประเทศไทยอีก นั่นคือ Miss Thailand Universe , Miss Thailand World ข้อกำหนดของผู้เข้าสมัครประกวดนางสาวไทยและความคาดหวังของผู้จะมารับตำแหน่งนางสาวไทยจึงเปลี่ยนไปทันที แต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการประกวดนางสาวไทย มิได้อยู่ที่การย้ายสัญญาจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เป็น ITV ทั้งหมด แต่ปัจจัยหลักนั่นคือ รูปแบบของระบบเศรษฐกิจหลักในระบบทุนนิยมที่มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นต่างหาก ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประกวดนางสาวไทยในยุคที่ 4 นี้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ลักษณะและรูปแบบการประกวดนางสาวไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคที่ 4

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการประกวดนางสาวไทยในยุคที่ 4 นี้ ปรากฏขึ้นในหลายส่วนทั้งในแง่บุคคล คือ ผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย ผู้บริโภคหรือผู้ติดตามชมนางสาวไทย และส่วนองค์กร

คุณสมบัติของผู้สมัครประกวดนางสาวไทย

คุณสมบัติของผู้เข้าประกวดนางสาวไทยในการประกวดยุคที่ 4 นี้ นับว่าทางข้อกำหนดในใบสมัครมีความต่างๆ จากยุคก่อนหน้านี้ไม่มากนัก โดยความแตกต่างจะเป็นเรื่องของอายุ ส่วนสูง และวุฒิการศึกษาเท่านั้น แต่ความแตกต่างในขั้นตอนคัดเลือกที่มีได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรแต่เป็นวิธีการค้นหาที่ผู้ชมหรือผู้สมัครเห็นได้ชัดนับว่ามีความแตกต่างจากการประกวดยุคก่อนๆ อย่างมากทีเดียว ข้อกำหนดนี้ผู้วิจัยมองว่าเป็นไปเพื่อสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ของสินค้านางสาวไทยอย่างชัดเจน เพื่อครอบครองพื้นที่การตลาด โดยเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญ และนอกจากนั้นเป็นการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

คุณสมบัติของผู้เข้าประกวดนางสาวไทย²³

1. ต้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิดและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี และไม่เกิน 25 ปี (แต่อายุไม่ถึง 26 ปีในวันตัดสินการประกวด)
3. มีส่วนสูงไม่ต่ำกว่า 163 เซนติเมตร
4. ต้องเป็นโสด ไม่เคยสมรสทั้งโดยพฤตินัยและพฤตินัย ไม่เคยประกอบพิธีการ, งานเลี้ยง, งานมงคลสมรส, จดทะเบียนสมรส หรือการใช้ชีวิตคู่ฉันท์สามีภรรยา รวมทั้งไม่เคยตั้งครรภ์ หรือให้กำเนิดบุตรมาก่อนแต่อย่างใด
5. มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ทั้งนี้ต้อง อ่าน เขียน พูด และเข้าใจภาษาไทย
6. ต้องไม่เคยประกอบอาชีพหรือมีความประพฤติอันเป็นที่รังเกียจของสังคม อาทิ การถ่ายหรือบันทึกภาพที่ล่อแหลมต่อศีลธรรมอันดีของสังคม
7. เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ หรือโรคที่เกี่ยวกับความงาม

²³ สุจิตร์การประกวดนางสาวไทย, 2547 หน้า 7

หากแต่ภาพลักษณ์ของผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยแท้จริงที่มีได้ประกาศแจ้งไว้ในสูจิบัตร คงต้องย้อนกลับไปในยุคก่อนหน้านี้นี้ การที่อภิสมัย ศรีรังสรรค์ หรือหมอบเริต ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย พ.ศ. 2541 และ 2542 เป็นการสร้างกระแสความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะได้เปลี่ยนภาพลักษณ์ของสตรี กล่าวคือ การยกระดับเวทีการประกวดนางสาวไทยว่า นางสาวไทยไม่ใช่สวยเพียงอย่างเดียวอย่างภาพลักษณ์ที่ผู้คนรับรู้มาในอดีต แต่กลับเป็นผู้ที่ใส่ใจการศึกษาและมีหน้าที่การงานอันเป็นที่ยอมรับของสังคม แต่แล้วมันทำให้ชัดเจนขึ้นด้วยการเป็นที่ต้องการของผู้ผลิตสินค้าในท้องตลาด เพราะสินค้าผลิตภัณฑ์ที่วางอยู่ในท้องตลาดขณะนั้น ต้องการทำการตลาดของสินค้าความงามที่มุ่งเน้นความคล่องตัว ความชาญฉลาด การเป็น Working Woman การได้ตำแหน่งของหมอบเริตกับการได้รับความสนใจ และการยอมรับในเวทีนางสาวไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าจากจุดนี้เองเป็นจุดอันสำคัญทำให้วิราวุธฯ มั่นใจในจุดยืนภาพลักษณ์นี้ ดูจาก ผู้ได้รับตำแหน่งในสมัยภายหลังและปรับเปลี่ยนอย่างชัดเจนตั้งแต่ พ.ศ. 2543

- ปณิตดา วงศ์ผู้ดี นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2543
การศึกษา   ปริญญาโท ธุรกิจระหว่างประเทศ ออสเตรเลีย
- สุจิรา อรุณพิพัฒน์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2544
การศึกษา   ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
- ปฎิพร สิทธิพงศ์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2545
การศึกษา   ปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ Boston University
- ชาลิสสา บุญครองทรัพย์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2546
การศึกษา   ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
- สิริัญญา สัตยาศัย นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2547
การศึกษา   ปริญญาตรี ม.มหิดล คณะการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- ลลนา ก้องธรนินทร์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2549
การศึกษา   กำลังศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ม.มหิดล รพ. รามาธิบดี

จากข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการคัดเลือกนางสาวไทย ได้ใส่ใจกับการศึกษาของผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยและรองนางสาวไทยซึ่งถือเป็นจุดยืนของการประกวดนางสาวไทย ที่จะตัดสินความงามจากรูปร่างหน้าตาและการศึกษา ดังเรื่อง Positioning เรื่องความงาม 3 มิติที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

นอกจากระดับการศึกษาและหน้าที่การงานของเหล่าผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยที่เปลี่ยนแปลง บุคลิกรูปร่างหน้าตาของผู้ได้รับตำแหน่งก็เปลี่ยนแปลงเช่นกัน ความนิยมหรือผู้ถูกคัดเลือกไม่ได้มาจากความสวยงาม อ่อนหวานตามแบบไทยๆที่เคยยึดถือกัน หรือที่เรียกกันว่า “กุล

สตรีไทย" อย่างในอดีต หากแต่เป็นรูปแบบผู้หญิงไทยที่ได้รับความนิยมบนโลกปัจจุบัน กล่าวคือ มีความน่าสนใจและดึงดูดใจต่อมวลชน เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มสินค้าบริโภคแบบ Mass Production ได้ อาทิ มีความคล่องตัว , มีการศึกษาดี , อาชีพการงานดี โดยมีได้สนใจในงานเย็บปักถักร้อย อย่างกุลสตรีในอดีตแม้แต่น้อย การแสดงความสามารถพิเศษของผู้เข้าประกวดก็มีได้ยึดถือตามแบบฉบับของไทยเท่านั้น หากแต่จะเป็นการผสมผสานของวัฒนธรรมนานาชาติเสียมากกว่า

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อการคัดเลือกสาวงามมาเป็นผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยนี้ ได้บ่งบอกถึง "ความงาม" ที่ไม่ได้เพียงเดินผ่านเวทีไปมา หรือถ่ายงานโฆษณา, เล่นละครเหมือนดังแต่ก่อน ซึ่งไม่สามารถหาบุคคลิกอื่นๆ ประกอบคู่ความงามได้ ในยุคทุนนิยมนางงามจะต้องขายสินค้าได้เบ็ดเสร็จในตัวเอง หรือกล่าวให้ชัดว่า นางงามไม่ใช่หญิงสาวที่แค่เดินผ่านสวบนเวทีไปมาเท่านั้นเป็นตัวละครที่แสดงในวันประกวดเท่านั้น แต่ในเศรษฐกิจทุนนิยมจะต้องโดดเด่นบนโลกทุนนิยมได้ ด้วยการผันตัวเองให้กลายเป็นสินค้าที่ขายได้ทุกรูปแบบไปพร้อมๆ กับผู้จัดการประกวดนางสาวไทยทั้งวิชาวุฒและผู้นับสนุนการประกวดนางสาวไทย

การสนับสนุนการประกวดนางสาวไทยในยุคทุนนิยม

การสนับสนุนการประกวดนางสาวไทยในยุค "การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น" นี้เป็นการสนับสนุนขององค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่ได้เข้ามาเป็นองค์กรร่วมเพื่อยกระดับภาพลักษณ์การประกวดนางสาวไทย อาทิ สภาสตรี , การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กับองค์กรหรือหน่วยงานเอกชนที่มาสนับสนุนเป็นตัวแทนเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการประกวดนางสาวไทย และสร้างรายได้ให้กับผู้จัดการประกวดนางสาวไทย

จุดประสงค์การสนับสนุนการประกวดนางสาวไทยขององค์กรร่วมและหน่วยงานเอกชน

1. การสนับสนุนจากองค์กรร่วมการจัดประกวดเป็นการสนับสนุนเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของการประกวดนางสาวไทย โดยมีได้หวังผลกำไรในลักษณะการค้าซึ่งกันและกัน เช่น การสนับสนุนการประกวดนางสาวไทยจากสภาสตรี มิได้มีการแลกเปลี่ยนเป็นตัวแทนแต่อย่างใด หากแต่ได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากสภาสตรีในการอบรมและส่งคณะกรรมการมาช่วยตัดสิน ในฐานะที่เป็นองค์กร (สภาสตรี) ที่มีส่วนร่วมและผลักดันสตรีในทิศทางที่ดึงตามแบบวัฒนธรรมไทย พร้อมกับเป็นองค์กรที่ต่อสู้เพื่อความเสมอภาคและสิทธิของสตรี สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะนำมาสู่ทั้งภาพลักษณ์ในการมีส่วนร่วมของสภาสตรีเองและยังเป็นการเชิดชูภาพลักษณ์ของสตรีที่สมัครประกวดนางสาวไทยและผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยอีกด้วย

2. การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน จะนำไปเพื่อสนับสนุนในรูปแบบของเงิน สินค้า บริการ, สถานที่ เพื่อใช้ในการจัดการประกวดนางสาวไทย รวมทั้งการสนับสนุนนี้ยังเป็นรายได้และกำไรของผู้จัดการประกวดนางสาวไทย โดยมีข้อเสนอแลกเปลี่ยนจากผู้จัดการประกวดนางสาวไทยนั่นคือ การแลกกับช่วงเวลาทางสื่อโทรทัศน์ในช่วงเวลา อาทิ ช่วงเวลาการประชาสัมพันธ์และโฆษณาก่อนการประกวดนางสาวไทย ช่วงเวลาการถ่ายทอดสดการประกวดนางสาวไทย รวมถึงสิทธิต่างๆ ในตัวผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยและตำแหน่งอื่นๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้า

หน้าที่ของนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น”

หน้าที่ของนางสาวไทยในยุคนี้ จะเป็นหน้าที่ที่กระทำแก่ผู้จัดการประกวด ผู้สนับสนุนการประกวดและตนเอง ทั้งหมดนี้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก หากแต่มีหน้าที่ที่พึงกระทำแก่สังคมในลักษณะการกุศลอยู่บ้าง แต่มักเป็นกิจกรรมการกุศลขององค์กรร่วมจัดการประกวดหรืองานสาธารณกุศลจากหน่วยงานเอกชนผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทย

1. หน้าที่ตามสัญญาตรงกับผู้จัดการประกวดนางสาวไทย และรวมถึงหน้าที่ผูกพันตามผู้จัดการประกวดนางสาวไทยได้ทำสัญญากับผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทย

การปฏิบัติ - หน้าที่ - ความรับผิดชอบของผู้ได้รับตำแหน่ง

12.1 ผู้ที่ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย รองนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ มีความผูกพันกับกองประกวด นับตั้งแต่วันที่ได้รับตำแหน่งจนถึงวันที่ส่งมอบตำแหน่งในปีต่อไป

12.2 นางสาวไทย รองนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ เมื่อได้รับตำแหน่งแล้ว จะต้องยกเลิกสัญญา หรือภาระผูกพันกับบุคคล บริษัท องค์กร หรือหน่วยงานใดๆ ที่เกี่ยวกับการแสดงละคร ภาพยนตร์ ภาพยนตร์โฆษณาประชาสัมพันธ์ การถ่ายแบบ การเดินแบบ การแสดงตน ฯลฯ ที่ได้ทำไว้ก่อนการเข้าประกวด

12.3 นางสาวไทยต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ทูตวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว” ในนามการท่องเที่ยว เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยทั้งภายในและต่างประเทศ

12.4 นางสาวไทย รองนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในงานอันเป็นสาธารณกุศล หรืออื่นๆ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากกองประกวดทุกครั้ง

12.5 นางสาวไทย รองนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ ต้องปฏิบัติตามสัญญาที่กองประกวดได้ทำกับผู้สนับสนุนการประกวด

12.6 ในระหว่างดำรงตำแหน่งนางสาวไทย รองนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ จะต้องพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร หากประสงค์จะพักอาศัยนอกกรุงเทพมหานคร จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองประกวดก่อน ซึ่งจะต้องเป็นสถานที่ที่สามารถติดต่อได้สะดวกเสมอ

สิทธิและผลประโยชน์ผู้ได้รับตำแหน่ง

การกระทำนิติกรรมสัญญาหรือข้อตกลงใดๆ ในการออกแสดงตน การถ่ายแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์การแสดงภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ ฯลฯ ของนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองประกวดโดยในระหว่างดำรงตำแหน่งค่าตอบแทนที่ได้รับจากการการทำดังกล่าวถือเป็นสิทธิของกองประกวด ซึ่งกองประกวดจะจัดมอบให้ตามความเหมาะสมต่อไป²⁴

2. หน้าทีตามแต่บุคคล

หน้าที่ตามแต่บุคคลในที่นี้หมายถึงหน้าที่ทางสายอาชีพวงการบันเทิง ซึ่งเป็นอาชีพที่นอกจากจะใช้ความสามารถด้านนั้นๆแล้ว ยังมีเรื่องของบุคลิก รูปร่างเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และการที่สตรีได้รับตำแหน่งรับประกันเรื่องความงาม(นางสาวไทย) ย่อมทำให้เป็นที่ได้รับความสนใจจากผู้ผลิตและผู้บริโภค แบ่งหน้าที่ที่ได้รับเมื่ออยู่ในช่วงเวลาสัญญา (ช่วงที่ดำรงตำแหน่งนางสาวไทย และรองนางสาวไทย) กับช่วงเวลาหลังจากหมดสัญญากับกองประกวดแล้ว หน้าที่เหล่านี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถ รูปร่างหน้าตาและบุคลิกของแต่ละบุคคลว่าจะเป็นที่ต้องการของตลาดนั้นๆ หรือไม่ นั้นหมายความว่าแม้สตรีผู้นั้นจะเป็นนางสาวไทยในแต่ละปี มูลค่าที่เกิดจากหน้าที่ หรือมูลค่าที่ตนเองแปรเป็นสินค้านั้นจะไม่เท่ากัน ซึ่งจะทำให้รายได้และความนิยมในตัวนางสาวไทยในแต่ละปีแตกต่างกัน

3.2.3 ธุรกิจต่อเนื่องจากกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย

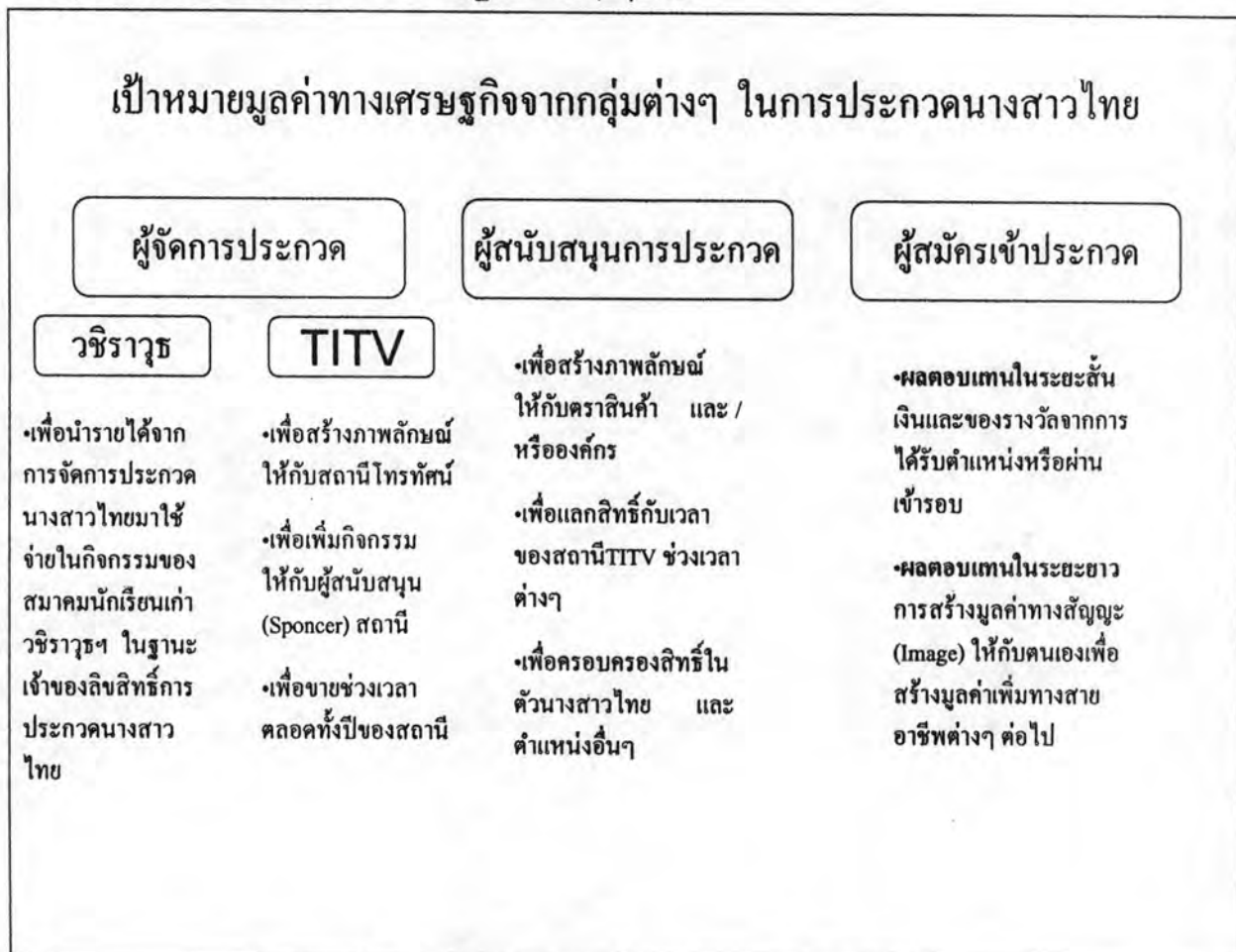
ยุคแห่งธุรกิจนางงามเต็มรูปแบบ

การประกวดนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น” เป็นการสร้างกิจกรรมการประกวดอันเกี่ยวข้องกับธุรกิจเต็มรูปแบบ โดยมีสินค้าที่ผลิตและขายในหน่วยธุรกิจนี้ที่เรียกว่า “สินค้านางงาม” ดังนั้นหน้าที่ของนางสาวไทยในยุคนี้แทบจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองและสังคมอย่างในยุคก่อนๆ คงเหลือแต่หน้าที่กิจกรรมทาง

²⁴ สุจิตกรการประกวดนางสาวไทย, 2547 หน้า 9

การค้า เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในแง่ของกำไร โดยที่นางสาวไทยคือ กลุ่มธุรกิจนางงามที่ผันตัวเองและยินดียอมรับสภาพการเป็นสินค้าอย่างเต็มรูปแบบ และการเติบโตของกลุ่มธุรกิจร่วม (ตั้งแผนภาพธุรกิจต่อเนื่องจากกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย) ทุกภาคล้วนเกี่ยวข้องกันในรูปแบบทางธุรกิจอย่างเหนียวแน่น

ธุรกิจนางงามและธุรกิจเกี่ยวข้องทั้งก่อนและหลังการประกวดนางสาวไทยในแต่ละปี เรียกได้ว่าถูกแปลให้เป็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ในทุกๆ ส่วน

แผนภาพที่ 3.1 แผนภาพแสดงเป้าหมายทางเศรษฐกิจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกวดนางสาวไทยกลุ่มต่างๆ

3.2.3.1 ธุรกิจต่อเนื่องจากการเป็นผู้สนับสนุนการประกวดนางสาวไทย

จากข้างต้น หน้าทีของนางสาวไทยยุค “การสื่อสารมวลชนเพื่อการค้าและโฆษณายุคทุนนิยมเข้มข้น” ด้วยระบบเศรษฐกิจทุนนิยมดังปัจจุบัน ทำให้ผู้คนมีอิสระเสรีในการประกอบธุรกิจ พร้อมกับตลาดที่แข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้เกิดธุรกิจหลากหลายประเภท สำหรับการประกวดนางสาวไทยนั้น ธุรกิจต่อเนื่องจากกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย โดยเฉพาะการประกวดนางสาวไทยในยุคที่ 4 นี้ ธุรกิจต่อเนื่องนอกจากจะมีทั้งเกี่ยวข้องกับความงามแล้ว ยังมีธุรกิจอื่นๆ ที่มีได้เกี่ยวข้องกับความงามของนางสาวไทยแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นธุรกิจที่ตั้งอยู่ใน

กรอบทุนนิยมที่ให้ความสนใจกับกำไรเป็นหลัก อาทิ ในการประกวดปี พ.ศ. 2544 มีผู้สนับสนุน การประกวดอย่าง Caltex ซึ่งเป็นธุรกิจกลุ่มชายพลังงานมิได้มีความเกี่ยวข้องกับความงามแต่ อยางใด การสนับสนุนครั้งนั้น Caltex จะได้รับสิทธิตามสัญญา โดย Caltex ได้ออกบัตรทนายผลว่า ใครคือนางสาวไทย ซึ่งการตลาดครั้งนั้นส่งผลให้ยอดขายของ Caltex เพิ่มขึ้น และในปีนั้น Caltex ก็ได้ Presenter ที่เป็นนางสาวไทยในปีนั้น นั่นคือ สุจิรา อรุณพิพัฒน์ จากตัวอย่างที่แสดงนี้ เป็นอีก สิ่งหนึ่งที่แสดงว่า “ระบบธุรกิจปัจจุบัน (ในที่นี้วิเคราะห์ในขอบเขตจากกรณีศึกษา) ภาคธุรกิจมิได้ สนใจว่ากิจกรรมการประกวดนางสาวไทยเกี่ยวข้องกับกลุ่มสินค้าตนหรือไม่ เพราะหากเป็นเช่นนั้น สินค้า-บริการต่างๆ น่าจะเป็นกลุ่มความงามเท่านั้น แต่ปัจจุบันจะมองเพียงว่า การสนับสนุนการ ประกวดนางสาวไทยหากสร้างกำไรทางธุรกิจได้ หน่วยธุรกิจนั้นก็ตัดสินใจเข้าร่วมทันที

3.2.3.2 ธุรกิจต่อเนื่องจากอาศัยช่องทางจากกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย รูปแบบที่ 1 ธุรกิจต่อเนื่องเกิดจากกลุ่มภายนอก

กลุ่มภายนอกในที่นี้ไม่ได้จัดกลุ่มขึ้นกับจำนวนบุคคล หรือขนาดองค์กรแต่อย่างใด แต่ กลุ่มภายนอก หมายถึง กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการประกวดนางสาวไทย เกี่ยวข้องกับการใช้นางสาว ไทยเป็นสื่อ โดยกลุ่มเหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการจัดการประกวดนางสาวไทย แต่อาศัยช่องทาง นางสาวไทยในการหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

2.1.1 กลุ่มภายนอกที่เกี่ยวกับกิจกรรมขั้นตอนการประกวดคัดเลือกนางสาวไทยโดยตรง หมายถึงผู้ส่งเสริมที่มีคุณสมบัติของการประกวดนางสาวไทยเข้าประกวด ในลักษณะผู้ส่งเสริม ประกวด (ไม่ใช่ Sponser) หรือที่เรียกกันว่า ค่าย หรือ Modeling ในปัจจุบัน โดยการส่งประกวด แต่ละครั้งผู้ส่งมักส่งผู้ที่คาดว่าจะผ่านเข้ารอบจำนวนหลายๆ คน โดยเป็นผู้ลงทุนให้เช่น แต่งหน้า ทำผม เครื่องแต่งกาย การเดินทาง สถานที่พักระหว่างการประกวด ฯลฯ ส่วน ผลประโยชน์จะตามแต่ตกลง เช่น 50:50 60:40 โดยจะหักจากจำนวนเงินรางวัลที่ได้รับ

2.1.2 กลุ่มภายนอกที่เกี่ยวกับการประกวดนางสาวไทยโดยอ้อม โดยอาศัยผลผลิต (สินค้า นางสาวไทย) หลังจากที่มีการประกวด ด้วยการเติบโตของวงการโฆษณา สื่อต่างๆ โดยเฉพาะ ปัจจุบันคือ กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ (Brand Ambassador) ซึ่งนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การสร้างภาพลักษณ์ตราสินค้า กลุ่มเหล่านี้มิได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประกวดนางสาวไทยตา อยางใด แต่ได้อาศัยการประกวดนางสาวไทยเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจทั้งรายใหญ่และราย ย่อย

รูปแบบที่ 2 ธุรกิจต่อเนื่องที่เกิดจากผู้ได้รับตำแหน่งเอง

การประกวดนางสาวไทยทำให้ผู้ได้รับตำแหน่งนางสาวไทย และตำแหน่งอื่นๆ มี สถานภาพใหม่ในสังคม สถานภาพใหม่นี้เป็นสถานภาพที่สามารถสร้างรายได้ หรือภาพลักษณ์

ให้กับสินค้า-บริการได้ ประกอบกับความเติบโตของสื่อมวลชน วงการโฆษณา จึงทำให้สถานภาพที่สังคมสนใจนี้ สร้างรายได้ให้กับผู้ได้รับตำแหน่งได้ โดยวิเคราะห์จากการประกวดนางสาวไทยยุคที่ 4 ที่มีความเข้มข้นของทุนนิยมสูง ดังนี้

- ปณิตดา วงศ์ผู้ดี นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2543
อาชีพก่อนเข้าประกวด อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาชีพปัจจุบัน พิธีกร นักแสดง นางแบบ
- สุจิรา อรุณพิพัฒน์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2544
อาชีพก่อนเข้าประกวด นางเอกภาพยนตร์สตรีเหล็ก
อาชีพปัจจุบัน พิธีกร นักแสดง
- ปฏิพร สิทธิพงศ์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2545
อาชีพก่อนเข้าประกวด ระหว่างจบการศึกษา
อาชีพปัจจุบัน พิธีกรประจำทาง Money Channel
- ชาลิสสา บุญครองทรัพย์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2546
อาชีพก่อนเข้าประกวด นักศึกษา
อาชีพปัจจุบัน พิธีกร นักแสดง
- สิริบุญญา สัตยาศัย นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2547
อาชีพก่อนเข้าประกวด นักศึกษา
อาชีพปัจจุบัน อดีตผู้ประกาศข่าว ASTV, ธุรกิจส่วนตัว
- ลลนา ก้องธรนินทร์ นางสาวไทยประจำปีพุทธศักราช 2549
อาชีพก่อนเข้าประกวด นักศึกษา
อาชีพปัจจุบัน นางเอกภาพยนตร์ พิธีกร

จากข้างต้นจะทำให้เราเห็นว่า จากสตรีคนหนึ่งซึ่งมีได้อยู่ในสายงานที่สังคมเข้าใจด้วยคำว่า “วงการบันเทิง” มาก่อนแต่อย่างไร เมื่อได้รับตำแหน่งนางสาวไทย สถานภาพนางสาวไทยนี้จะเปิดโอกาสและช่องทางสายอาชีพในวงการบันเทิงเนื่องจาก สถานภาพนางสาวไทยได้คัดเลือกสตรีจากรูปร่างและความงาม การศึกษาที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งอันสำคัญสำหรับบุคคลที่จะมาอยู่หน้าจอ หน้ากล้อง หน้าหนังสือ โดยไม่ขัดใจผู้บริโภคสื่อ หรือสินค้า-บริการ ในขั้นตอนนี้เอง ความงามจะถูกทำให้กลายเป็นสินค้าบริการที่จัดส่งถึงมือผู้บริโภคด้วยรูปแบบต่างๆ ซึ่งนางสาวไทยผู้ได้รับการการันตีด้านความงามมักจะถูกผลักดันเข้าสู่การเป็นสินค้าที่มีศักยภาพกระตุ้นผู้บริโภคให้บริโภคสินค้าด้านความงาม

“จากการศึกษาการแปรเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบของนางสาวไทยแต่ละยุค ยังแสดงถึงสถานภาพของสตรีที่อยู่ในตำแหน่งนางสาวไทยอีกแง่มุมหนึ่ง จากความเป็น “บุคคล” ผู้ได้รับเกียรติของชาติในยุคแรกมาสู่ความเป็น “กึ่งบุคคล กึ่งวัตถุ” ในยุคที่สอง ในบทบาทของผู้ทำงานสาธารณกุศลและโฆษณาสินค้า และมาสู่ “วัตถุ” ในยุคที่สามในบทบาทสื่อโฆษณาสินค้า จากสภาพ “บุคคล” มาสู่ “วัตถุ” แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสถานภาพสตรีกลุ่มนี้ ในเชิงตกต่ำลงไปสู่ก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ถือว่า “ผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคน” ผู้หญิงถือเสมือน “วัตถุ” ที่ถูกผู้ชายผู้เป็นบิดาและสามีขาย หรือยกให้ใครก็ได้โดยไม่มีอำนาจต่อรอง เช่นเดียวกับนางสาวไทยในยุคที่สามที่ไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ ในทางธุรกิจเลย”²⁵

จากความข้างต้น การศึกษาของสุพัตรา ก็มีความเห็นในรูปแบบของกิจกรรมการประกวดนางสาวไทย และผู้ได้รับตำแหน่งถูกทำให้เป็นสินค้า หากแต่ในตอนท้าย “ก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ถือว่า “ผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคน” ผู้หญิงถือเสมือน “วัตถุ” ที่ถูกผู้ชายผู้เป็นบิดาและสามีขาย หรือยกให้ใครก็ได้โดยไม่มีอำนาจต่อรอง เช่นเดียวกับนางสาวไทยในยุคที่สามที่ไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ ในทางธุรกิจเลย” ผู้วิจัยมีความเห็นแตกต่างออกไปว่า นางสาวไทยในยุคต่อๆ เรื่อยมาถึงแม้ว่าจะถูกจัดสภาพให้กลายเป็นวัตถุ และสินค้า แต่กลับเป็นสินค้าที่มีอำนาจต่อรองอย่างเสรี เทียบเท่าสินค้าอื่นๆ ในท้องตลาดบนทุนนิยมเสรี มีราคาที่ถูกกำหนดโดย Demand และ Supply เช่นกัน ไม่มีการบีบบังคับบนตลาดสินค้านางสาวไทยในปัจจุบัน ถือเป็นความพร้อมใจกลายเป็นวัตถุในตลาดซื้อขาย โดยปัจจุบันการประกวดนางสาวไทย โดยผู้จัดและผู้สนับสนุนการประกวด รวมทั้งผู้สมัครการประกวด ทุกฝ่ายเหล่านี้มักจะผลักดันนางสาวไทยให้เป็นสินค้าที่ต้องผ่านสื่อมวลชนตามรูปแบบการดำเนินและการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจในปัจจุบัน

เพียงแต่การหาผลประโยชน์โดยสินค้านามบุษย์หรือสินค้านางงาม นอกจากจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะของความเป็นวัตถุทางทุนวัฒนธรรมแล้ว สิ่งที่ต่างจากวัตถุและสินค้าทั่วไป คือ คุณธรรม ความดี และการเป็นวัตถุที่มีโอกาสเลือกที่จะมีปฏิสัมพันธ์ได้หลายทิศทางกับตลาดของผู้ซื้อสินค้านางงามและผู้บริโภคสินค้านางงาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมองว่าการกลายเป็นสินค้านางงามไม่ได้เป็นการขาดอำนาจการต่อรองเช่นนั้นไม่ ผู้วิจัยจะให้ความสนใจกับระบบความดี และวัฒนธรรมอันเป็นทุนสำคัญของชาติ ในฐานะที่สินค้านางงาม สามารถ “สร้างหรือสานต่อ” ทุนทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ดึงมาได้ มากกว่าสินค้าประเภทอื่นๆ ที่ไม่ใช่สินค้านามบุษย์ จึงไม่น่าแปลกหรือผิดแต่ประการใดที่ทุนนิยมได้เปลี่ยนทุกอย่างกลายเป็นสินค้านามรวมทั้งมนุษย์ด้วยเช่นกัน หากแต่พวก

²⁵ สุพัตรา กอบกิจสุขสกุล. การประกวดนางสาวไทย(พ.ศ.2477-2530). (กรุงเทพฯ : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.), หน้า3

เรามนุษย์ผู้เป็นสินค้าทั้งหลายจะสร้างคุณค่าแห่งความดี คุณธรรม ความรู้ให้เป็นฐานที่ดีงามอันเป็น "ทุน" ของชาติที่มั่นคงและยั่งยืนในทุกยุคสมัยในทุกยุคแห่งรูปแบบเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุปก็คือ นางงามยังคงมีความเป็นเจ้าของสินค้า (ความงาม) ของตนอยู่ด้วย จึงมีทั้งสิทธิ์และกรรมสิทธิ์ในตนเอง โดยสิทธิ์และกรรมสิทธิ์นี้พร้อมที่จะแสวงหาผลกำไรในโลกทุนนิยมได้ด้วยตนเอง และการแสวงหาผลกำไรจากผู้ลงทุน (ผู้จัดการประกวดนางสาวไทย) ไปพร้อมๆ กัน กล่าวคือ นางงามยังมีกรรมสิทธิ์ในความงามของตนไปพร้อมๆ กับผู้ลงทุน (ผู้จัดและผู้ร่วมจัดการประกวดนางสาวไทย) ที่จะสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอันเกิดจากความงามได้พร้อมๆ กัน